

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Фонд ПИО наставља са активностима на јачању међугенерациске солидарности и подршке старијима. Са тим циљем током фебруара су одржане три трибине које су укупно окупиле око хиљаду најстаријих грађана

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

У ЦИЉУ УНАПРЕЂЕЊА ДРУШТВЕНОГ СТАНДАРДА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
011/2030-744

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Вода – питање које превазилази границе

Двадесетог јануара ове године Институт за воду, животну средину и здравље Универзитета Уједињених нација саопштио је да је свет прешао границу кризе воде и ушао у стање глобалног водног банкрота, што показује најновији извештај истраживача УН.

Услед хроничног исцрпљивања подземних вода, прекомерне расподеле воде, деградације земљишта и тла, крчења шума и загађења, уз све то још погоршано глобалним загревањем, извештај УН је упозорио да је живот изнад наших хидролошких могућности у посткризној ери и да досадашњи термини „водни стрес“ и „водна криза“ не одражавају данашњу стварност на многим местима – тренутно стање обележено је неповратним губицима природног водног капитала и немогућношћу повратка на основне историјске вредности.

– Овај извештај говори о непријатној истини: многи региони живе изнад својих хидролошких могућности, а неки критични водни системи су већ банкротирани – рекао је главни аутор извештаја „Глобални водни банкрот: Живот изнад наших хидролошких могућности у посткризној ери“, Кавех Мадани, директор Института за воду, животну средину и здравље Универзитета УН.

Деценијама су научници, креатори политика и медији упозоравали на глобалну кризу воде, што је подразумевало привремени шок праћен опоравком. Оно што се сада појављује у многим регионима јесте стална несташица без реалне могућности опоравка водних система. Ови налази се не односе на цео свет, али истичу да постоји довољно банкротираних или скоро банкротираних система, међусобно повезаних трговином, миграцијама и геополитичким односима, па је глобални пејзаж ризика фундаментално измењен.

Многа друштва не само да су превише потрошила свој годишњи „приход“ од обновљиве воде из река, земљишта и снежног покривача, већ су исцрпела дугорочне „уштеђевине“ у водоносним слојевима, глечерима, мочварама и другим природним резервоарима. То је резултирало растућом листом збијених водоносних слојева, слегањем земљишта у делтама и приобалним градовима, нестајањем језера и мочвара и неповратно изгубљеним биодиверзитетом.

Више од половине великих језера широм света је опало од деведесетих година прошлог века,

при чему 25 процената човечанства директно зависи од тих језера. Површина природних мочвара – 410 милиона хектара, готово једнака величини целе Европске уније, избрисана је у последњих пет деценија. Више од пет деценија многи речни сливови и водоносни слојеви прекорачују своје рачуне па десетине великих река не успевају да досегну море делом године.

Људске жртве су већ значајне. Скоро три четвртине светске популације живи у државама класификованим као земље са несигурном или критично несигурном водом. Четири милијарде суочава се са озбиљном несташицом воде најмање један месец сваке године, док две милијарде људи живи на тлу које тоне, а неки градови бележе годишњи пад и до 25 центиметара. Тренутни годишњи глобални трошкови суше износе 307 милијарди долара.

– Проглашавање почетка ере глобалног водног банкрота није да би се убила нада, већ да би се подстакло деловање и искрено признање неуспеха данас како би се заштитила и омогућила сутрашњица – навео је Мадани на конференцији за медије у Њујорку и нагласио да још увек није све изгубљено.

Он је истакао почетак структурираног плана опоравка: зауставити „крварење“, штитити основне услуге, реструктурирати неодрживе захтеве и улагати у обнову.

Јер када несташица воде поткопа пољопривреду у једном региону, последице се шире кроз глобална тржишта, политичку стабилност и безбедност хране у другим деловима света. Због тога водни банкрот није низ изолованих локалних криза, већ заједнички глобални ризик који захтева нову врсту одговора: овог пута управљање банкротом, а не управљање кризама, истиче се у Извештају.

М. Јовановић

ТРИБИНЕ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ ШИРОМ СРБИЈЕ

У циљу унапређења друштвеног стандарда

На основу предлога пензионерских удружења и самих пензионера, крајем претходне године усвојен је нови Правилник о друштвеном стандарду корисника пензија, који се примењује од почетка 2026. године, а којим је предвиђен још један вид друштвеног стандарда – међугенерациска солидарност и друштвена инклузија корисника пензија. Овај вид друштвеног стандарда обухвата све активности којима се задовољавају социјалне, културне, духовне и образовне потребе корисника права: међугенерациске радионице, конференције, сусрети и различите креативне форме размене искустава и знања корисника пензија и младе генерације, активности препознавања и подстицања интересовања корисника пензија и активности које за циљ имају задовољавање социјалних, физичких, културних и духовних потреба корисника пензија. Циљеви, идеје и реализација овог вида друштвеног стандарда потпуно су усклађени са Стратегијом активног и здравог старења у Републици Србији.

Ради реализације међугенерациске солидарности и друштвене инклузије корисника

Учесници трибине у Смедеревској Паланци: Никола Вучен, председник општине Смедеревска Паланка, Реља Огњеновић, директор Фонда ПИО, и проф. др Андреја Савић, председник САПЕНС-а

пензија, током године ће се организовати трибине намењене пензионерима. Ове активности ће заједно реализовати Савез пензионера Србије и Републички фонд ПИО, уз подршку локалних самоуправа и партнерских фирми. С обзиром на то да је у питању нови вид друштвеног стандарда, циљ је да се кроз организовање трибина корисници упознају са овим начином подршке и да се директно од њих добију смернице на који начин би овај вид друштвеног стандарда могао да допринесе да се унапреди квалитет живота и подстакне друштвена активност корисника у трећем животном добу.

Трибини у Кладову присуствовало је више од 350 пензионера

С том намером током фебруара су одржане три трибине које су укупно окупиле око хиљаду најстаријих суграђана. Прво дружење са корисницима одржано је у Смедеревској Паланци, 19. фебруара 2026. године.

Учесници трибине, директор Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић и председник општине Смедеревска Паланка, Никола Вучен, одговарали су на бројна питања пензионера, која су се односила на њихова интересовања и потребе у области унапређења друштвеног стандарда. Реља Огњеновић захвалио је пензионерима за све што су урадили за своју земљу.

– Овде смо данас да разговарамо, да чујемо ваше потребе и проблеме, али уједно и на неки начин да вам захвалимо за све оно што сте урадили за нашу земљу. Показало се, као што и

сама наша акција каже, да су пензионери ослонац сваког друштва и могли смо и овог пута да се ослонимо на вас, јер увек стајете уз своју државу. Данас смо овде да бисмо вам пружили руку и непосредно разговарали са вама – поручио је између осталог Огњеновић.

Наредна трибина, која је окупила више од 300 најстаријих суграђана, одржана је 24. фебруара у Лучанима. Поред директора Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновића, и председника САПЕНС-а, проф. др Андреја Савића, на трибини је учествовао и председник општине Лучани, Миливоје Доловић. И овог пута учесници трибине су пружали корисницима пензија одговоре на бројна питања из области остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања, као и на тему унапре-

Директор Фонда у разговору са пензионерима Лучана

ђења друштвеног стандарда пензионера, како на локалном тако и на републичком нивоу.

Приликом свог обраћања, директор Фонда ПИО, Реља Огњеновић, изразио је захвалност корисницима пензија на поштењу, на раду и на храбрости да увек буду уз своју државу.

– Све наведено нам даје обавезу више, да се боримо за вас,

да се боримо за веће пензије, иако смо их у прошлој години повећали за 24,4 одсто. Сматрамо да није довољно, да можемо и да морамо више. Овде смо да се боримо, посебно за вас са најнижим примањима, а то значи више одлазака у бању, више пакета солидарне помоћи, али и већу бригу за ваше здравље – казао је Реља Огњеновић.

Током сусрета посебан акценат стављен је на доступност информација за пензионере, као и на развој програма који допринесе активнијем и квалитетнијем животу у трећем добу.

Два дана касније, 26. фебруара, више од 350 пензионера присуствовало је трибини у Кладову, током које су имали прилику за директан разговор, размену информација и разматрање конкретних предлога за унапређење квалитета живота у трећем животном добу са учесницима трибине, а поред директора Фонда ПИО и пред-

Корисници пензија су на трибинама имали прилику за директан разговор и размену информација

седника САПЕНС-а, овом приликом на трибини је учествовао и председник општине Кладово, Саша Николић.

Обраћајући се присутним пензионерима на скупу, директор Огњеновић је, између осталог, истакао да се памти и поштује подршка коју су пружили развоју државе и да су овакве трибине место на коме можемо чути од самих корисника како да им узвратимо на најбољи начин кроз подршку коју Фонд обезбеђује средствима друштвеног стандарда.

– Хоћу да вас замолим да покажемо јединство и да не

дозволимо да нам било ко државу урушава и да можемо да завршимо све оно што сте ви започели, јер Србија је вечна и пензионери су ослонац нашег друштва и хвала вам још једном на томе – рекао је Реља Огњеновић, обраћајући се пензионерима Кладова на почетку трибине.

Директор Фонда је, указујући на значај информације о повећању пензија, поновио да је план државе да просечна пензија до краја 2027. године буде 650 евра и истакао да Фонд и држава интензивно раде на реализацији тог плана.

Сва три одржана скупа су протекла у конструктивној атмосфери и добром расположењу, уз обећање да ће се дијалог, сарадња и узајамна подршка наставити, као што је то било и до сада. Свим трибинама значајну подршку су пружили Банка Поштанска штедионица и Дунав осигурање.

Г. О.

СА СЕДНИЦЕ УПРАВНОГ ОДБОРА РФ ПИО

Донет Програм рада Фонда за 2026. годину

Управни одбор Републичког фонда ПИО, на седници одржаној 4. фебруара 2026. године, донео је Програм рада Фонда за 2026. годину.

Према речима заменика директора РФ ПИО, др Александра Милошевића, Програм рада Фонда за 2026. годину доноси се у складу са Законом о ПИО, Статутом и другим општим актима Фонда и садржи преглед активности које ће допринети остварењу стратешких циљева Фонда.

– Програм рада Фонда за 2026. годину конципиран је као преглед активности које ће допринети остварењу стратешких циљева Фонда, чијом реализацијом ће се постићи унапређење услуга које Фонд ПИО пружа осигураницима, корисницима и другим заинтересованим странама, стварање квалитетнијих услова рада запослених и оптимизација пословних процеса – навео је др Милошевић.

Како је објаснио у наставку образлагања, то ће се постићи кроз унапређење ажурности у спровођењу пензијског и инвалидског осигурања, затим кроз унапређење техничко-технолошке подршке основној делатности, као и успостављањем оптималне кадровске структуре и квалитетном радном средином и опремљеношћу радних места.

Са седнице Управног одбора Републичког фонда ПИО

– Осим компатибилности са стратешким циљевима Фонда, програмске активности су усклађене са политикама које Фонд, као одговорна организација обавезног социјалног осигурања, континуирано спроводи у свом пословању и којима се остварује надзор и унапређење пословних процеса – истакао је заменик директора Фонда ПИО.

Како прописује Закон о пензијском и инвалидском осигурању, након доношења на седници Управног одбора Фонда, Програм рада РФ ПИО се даље упућује Влади Републике Србије на сагласност.

На истој седници, поред осталог, усвојен је и План јавних набавки Фонда за 2026. годину, а Управни одбор РФ ПИО такође

је донео и Одлуку о утврђивању предлога Правилника о изменама и допунама Правилника о радним местима, односно пословима на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

Како је навео Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из ПИО, предлог Одлуке је сачињен на основу достављених мишљења и предлога Комисије за утврђивање и ревизију радних места на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем.

– Мишљења и предлози Комисије сачињени су на основу извршења Плана и програма ревизије радних места, односно послова на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем за 2025. годину, за радна места која се обављају у црној металургији и здравственим установама, као и по захтевима послодаваца за конкретна радна места. Комисија је извршила ревизију конкретних радних места, по предвиђеној методологији и уз укљученост стручне организације коју је ангажовао Фонд ПИО – објаснио је Владимир Станковић.

Након доношења од стране Управног одбора Фонда, наведена одлука је достављена Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, ради доношења Правилника.

В. Кадиф Станковић

Уз више информација до краћег поступка

У рубрици Обрасци на званичном сајту Републичког фонда ПИО, као и у оквиру електронског сервиса Фонда е-Шалтер, извршена је измена образаца захтева из области остваривања права, матичне евиденције и исплате.

Према речима Јелене Димић, помоћника начелника Одељења за унапређење и развој система ПИО и судску праксу у Дирекцији Фонда, једне од иницијатора ових измена, идеја се јавила још 2024. године.

– Заједно са колегама из одељења за ПИО по међународним уговорима Дирекције и Покрајинског фонда, дошли смо на идеју да направимо један образац за остваривање права на старосну пензију који би обухватио податке о стажу који су осигураници остварили у свим државама у којима су радили. Идеја се првобитно односила на обрасце који се подносе ино одељењима. Међутим, пошто је Фонд ПИО једна институција, без обзира на то да ли се ради о Дирекцији, Покрајинском фонду, филијалама или Служби Дирекције Фонда са седиштем у Приштини, постигнут је договор да се ураде измене и других образаца Фонда, из области ПИО, матичне евиденције и исплате. До сада су, рецимо, за остваривање права на старосну пензију постојала четири образаца са различитим заглављима, зависно од организационе јединице којој се подносе, док је то сада један јединствен образац – објашњава Јелена Димић.

Како наводи, у већини случајева промењен је и садржај образаца, а неки су допуњени и пољима која се односе на стаж у иностранству.

– Обрасци сада јесу обимнији, јер смо се трудили да обухватимо све податке који су битни за одлучивање по захтеву. Стари обрасци су били мање комплексни и странкама лакши за попуњавање, али су били и непотпуни, па се често дешавало да је због накнадног прибављања потребних података од странака поступак морао дуже да траје – каже Јелена Димић.

Према њеним речима, нови обрасци захтева су такође прилагођени изменама које су у претходном периоду наступиле у законодавству Републике Србије, а измене су извршене и у оквиру спискова доказа које странке прилажу уз захтев. Неки обрасци су потпуно нови, а има и оних који су остали непромењени, због раније постигнутих усаглашавања са Пореском управом. Такође,

Јелена Димић, помоћник начелника Одељења за унапређење и развој система ПИО и судску праксу у Дирекцији Фонда

како напомиње Јелена Димић, нису изменени обрасци потврда о животу, као и они из области матичне евиденције које преузимају и попуњавају послодавци.

– Када је реч о измењеним образцима, важно је рећи да, поред већ постојећег поља у које су странке уписивале свој број телефона, од сада ће као контакт моћи да упишу и своју мејл адресу, како бисмо и на тај начин могли да им затражимо неку информацију или појашњење у току поступка – каже Јелена Димић.

Важну улогу у овом подухвату имао је и Сектор информационих технологија.

Према речима Зорана Ружића, заменика директора Сектора ИТ у Дирекцији Фонда, Сектор информационих технологија је, поред континуиране техничке подршке, био директно укључен у анализу, структурирање и техничку припрему образаца, како би они били прилагођени савременим дигиталним каналима комуникације са корисницима. Ружић наводи да су обрасци претходно морали бити стандардизовани, логички уређени и технички обрађени, ради обезбеђивања њихове функционалности у електронском окружењу, могућности онлајн попуњавања, као и компатибилности са постојећим информационим системима Фонда.

– Посебан акценат стављен је на припрему образаца за објављивање и коришћење путем сајта Фонда и у оквиру е-Шалтера, чиме је омогућено да корисници на једноставан, јасан и транспарентан начин при-

Зоран Ружић, заменик директор Сектора ИТ у Дирекцији Фонда

ступе потребној документацији. У сарадњи са надлежним стручним службама, Сектор ИТ је обезбедио да електронски обрасци буду технички исправни, прегледни, усклађени са важећим законским и подзаконским актима, као и са принципима дигиталне доступности и унапређеног корисничког искуства. Оваквим приступом створени су технички и организациони предуслови за даље унапређење е-сервиса Фонда, смањење потребе за накнадним допунама захтева и ефикасније вођење управних поступака. Истовремено, ојачана је улога дигиталних канала као примарног начина комуникације са корисницима, што представља значајан корак ка модернизацији, дигитализацији и унапређењу услуга које Републички фонд ПИО пружа грађанима – наводи Зоран Ружић.

Увођењем нових образаца број од укупно 190 образаца који су се на сајту Фонда налазили у три различите рубрике, овим изменама је смањен на 62 и сада се налазе у оквиру једне рубрике под називом „Захтеви у вези са остваривањем права“.

Главна идеја је била да се направе јединствени обрасци за цео Фонд, као и да кроз измену њиховог садржаја покуша да се утиче на убрзавање поступка. Станкама ће бити једноставније сналажење на сајту Фонда ПИО, а нови обрасци захтева требало би да допринесу краћем трајању поступка, уколико буду унете све потребне информације.

В. Кадиф Станковић

ПОГОДНОСТИ СТАЖА ОСИГУРАЊА СА УВЕЋАНИМ ТРАЈАЊЕМ

Дужи стаж и раније у пензију

Бенефицирани стаж, односно стаж осигурања који се рачуна са увећаним трајањем, представља један од најзначајнијих института у систему пензијског и инвалидског осигурања у Републици Србији. Он је уведен као изузетак од општег правила да се стаж осигурања рачуна у ефективном, календарском трајању, и намењен је осигураницима који раде на нарочито тешким, опасним или за здравље штетним радним местима, као и онима који обављају такве послове да се, након дужег периода рада, не може реално очекивати да своју професионалну делатност обављају под истим условима и са истом успешношћу као на почетку радног века.

Основна сврха бенефицираног стажа јесте заштита здравља и радне способности осигураника, али и обезбеђивање повлашћеног положаја при остваривању права из пензијског и инвалидског осигурања. Урачунавањем стажа са увећаним трајањем, осигураници могу, у законом прописаним условима, да остваре право на пензију раније у односу на такване редовне услове, а истовремено им такав стаж повољно утиче и на висину пензије, јер се укупно трајање стажа осигурања увећава.

Радна места на којима се стаж рачуна са увећаним тра-

јањем утврђена су посебним правилником. Овим правилником детаљно су уређени послови и радна места за која је предвиђено увећање стажа, степен увећања, као и поступак утврђивања и периодичне ревизије таквих радних места. Обавеза је послодавца да за запослене који раде на оваквим радним местима утврди право на бенефицирани стаж, као и да их о томе благовремено и јасно обавести. У пракси, међутим, управо пропусти у овој области представљају чест узрок спорова и проблема

који се откривају тек у поступку остваривања права на пензију.

Према важећим прописима, трајање стажа може се увећати највише до 50 одсто у односу на његово ефективно, календарско трајање. То значи да се, у најповољнијем случају, једна година рада може рачунати као годину и по дана стажа осигурања. Изузетак од овог правила односи се на лица у професионалној војној служби. Њима се у случају ангажовања у оружаним акцијама, време проведено у таквим акцијама, као и време проведено на лечењу услед задобијених повреда или у заробљеништву, рачуна као стаж осигурања у двоструком трајању.

Важно је нагласити да се рачунање стажа у двоструком трајању не сме мешати са институтом посебног стажа, иако су ова два појма наизглед слична. Посебан стаж, на пример, може остварити цивилно лице за време учешћа у оружаним акцијама у оквиру мобилизације. Међутим, за разлику од бенефицираног стажа, трајање посебног стажа не утиче на испуњење услова за остваривање права на пензију,

већ искључиво може да утиче на увећање износа пензије.

Степен увећања бенефицираног стажа означава се бројевима, па се тако, на пример, степен увећања 12/14 тумачи на начин да се сваких 12 месеци ефективног рада рачуна као 14 месеци стажа осигурања. Поред овог, у пракси се примењују и други степени увећања, као што су 12/15, 12/16 и 12/18, у зависности од тежине и специфичности радног места.

При утврђивању права на пензију, бенефицирани стаж се увек цени према законским прописима који су важили у Републици Србији у време када је тај стаж навршен. Ово је од изузетне важности, јер су се прописи који уређују ову област током деценија више пута мењали, и свака измена доносила је нове услове под којима се стаж рачунао са увећаним трајањем, као и измене у самом начину обрачуна. До краја 1972. године важио је пропис по коме се бенефицирани стаж урачунавао само у случају да је његово укупно трајање дуже од пет година. Од 1973. године ово ограничење је укинато и стаж се рачунао са увећањем

без обзира на његово укупно трајање. Међутим, закон чија је примена почела 1. јануара 1997. године поново је увео ограничење, и то строже него раније – од тог дана бенефицирани стаж се урачунава само ако је његово укупно ефективно трајање дуже од десет година.

Ипак, и у овом случају постоји изузетак. Уколико је код осигураника утврђена инвалидност, довољно је да је укупно трајање рада на радним местима за која је предвиђен бенефицирани стаж најмање пет година, како би се тај стаж рачунао у увећаном трајању. То практично значи да осигураник који је, на пример, у периоду од 1998. до 2003. године навршио шест година стажа са увећањем, не може да рачуна на увећано трајање приликом остваривања права на старосну пензију, али може уколико остварује право на инвалидску пензију. Са друге стране, уколико исти осигураник има и додатне периоде бенефицираног стажа остварене пре 1997. године, па је укупно трајање дуже од десет година, сви ти периоди ће се урачунати са увећаним трајањем у укупан стаж осигурања и за старосну пензију.

Посебну пажњу заслужује и питање утицаја боловања на рачунање бенефицираног стажа. И у овој области прописи су се временом мењали. До краја 1987. године боловање није утицало на рачунање бенефицираног стажа, па се комплетан период рада рачунао са увећаним трајањем, без обзира на дужину одсуства с

посла. Од 1. јануара 1988. године, боловање које је у току календарске године трајало краће од месец дана није утицало на бенефицирани стаж, док се одсуство које је прелазило месец дана одбијало од укупног трајања бенефицираног стажа. Овакав начин рачунања примењиван је до краја 1990. године. Почев од 1991. године, свако одсуство с посла због болести доводи до тога да се у том периоду стаж осигурања рачуна искључиво у ефективном трајању.

Осигураници са бенефицираним стажом могу право на пензију остварити раније на више начина. Они код којих бенефицирани стаж чини најмање две трећине укупног стажа осигурања имају право на снижење старосне границе за остваривање права на старосну пензију. На сваких пет година рада са коефицијентом 12/14 старосна граница се снижава за једну

годину, док су за више коефицијенте предвиђена и већа снижења. Ово снижење односи се искључиво на старосну пензију, а не и на превремену старосну пензију. Осигураник који оствари право са сниженом старосном границом добија пензију у пуном износу, без икаквих умањења. Старосна граница може се снижити највише до 55 година живота, а у посебним случајевима, код најтежих радних места, и до 50 година живота.

За оне осигуранике који, и поред снижења старосне границе, не испуњавају услове за старосну пензију и одлуче се за превремену старосну пензију, бенефицирани стаж ипак представља одређену повољност. Снижена старосна граница значи и мањи број месеци превременог пензионисања, па самим тим и мање трајно умањење пензије, које иначе може износити највише 20,4 одсто.

Бенефицирани стаж је од посебног значаја и за такзване посебне категорије осигураника, као што су полицијски службеници, припадници безбедносних и обавештајних служби, запослени у систему извршења кривичних санкција, припадници Војске Србије и други. Од краја 2019. године, у ову групу уврштене су и судије и тужиоци који раде на предметима организованог криминала и ратних злочина, за које су прописани посебни, повољнији услови за одлазак у пензију.

На крају, важно је истаћи да право на бенефицирани стаж могу остварити и лица која обављају самосталну делатност, уколико су обављала послове за које је такав стаж предвиђен. У том случају, обавеза је осигураника да уплати увећан допринос за пензијско и инвалидско осигурање. Без уредно уплаћених доприноса, стаж се неће рачунати са увећаним трајањем, без обзира на то што су остали услови испуњени.

Због свега наведеног, свим осигураницима који сматрају да су у појединим периодима имали право на бенефицирани стаж препоручује се да благовремено, а свакако пре подношења захтева за остваривање права на пензију, провере своје податке у матичној евиденцији Фонда ПИО. Редовна провера података и благовремено отклањање евентуалних неправилности често представљају кључну разлику између оствареног и изгубљеног права.

Мирослав Мирић

ФОНД ПИО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ УКИДА ИСПЛАТУ ПЕНЗИЈЕ ПУТЕМ ПУНОМОЋЈА

Од маја пензија само на име и рачун корисника

Фонд за пензијско и инвалидско осигурање Републике Српске од 1. маја 2026. године укида исплату пензије путем пуномоћја датог Фонду. Од наведеног датума, пензија ће се исплаћивати искључиво на име и лични рачун корисника права, а исплата трећим лицима, по било ком основу пуномоћја, више неће бити могућа.

Како је за медије изјавио директор Фонда ПИО Републи-

ке Српске, Младен Милић, ова мера се доноси с циљем унапређења правне сигурности корисника, додатне заштите права корисника, као и спречавања могућих злоупотреба и неприпадајуће исплате средстава.

Потребно је да корисници права који су до сада пензију примали путем пуномоћја, благовремено предузму неопходне радње како би се обезбедила несметана исплата пензије на њихово име, односно да доставе податке о личном рачуну отвореном на име корисника права.

Пуномоћницима корисника права који пензију примају путем поште на предњој стра-

ни чека за јануарску пензију штампано је обавештење, које ће такође бити и на чеку за фебруарску и мартовску пензију.

Циљ ове мере је да се обезбеди редовна, сигурна и транспарентна исплата пензија, уз пуну заштиту интереса корисника права и спречавања исплате неприпадајућих средстава.

Г. О.

У знаку светосавља

У Врању је, од 21. до 27. јануара, одржана традиционална културно-просветна манифестација „Светосавска недеља“. На свечаној академији у Позоришту „Бора Станковић“ добитницима су уручене награде „Свети Сава“.

Награда за најбољу установу у области васпитно-образовног рада за 2025. годину додељена је Медицинској школи „Др Изабел Емсли Хатон“, Врање. Награда за најбољег васпитача или стручног сарадника за 2025. припала је Јасмини Антић, стручном сараднику ПУ „Наше дете“. Најбољи професор разредне наставе за прошлу годину је Биљана Спирић, проф. разредне наставе ОШ „Светозар Марковић“, а најбољи вероучитељ-катихета Тијана Стојилковић, вероучитељица ОШ „Бранислав Нушић“, Ратаје.

Најбољи наставник предметне наставе основне школе је Дејан Јањић, наставник српског језика и књижевности ОШ „Радоје Домановић“, а најбољи наставник предметне наставе средње школе Мирјана Стаменковић, професорка биологије Медицинске школе „Др Изабел Емсли Хатон“. Најбољи ученик, односно ученица основне школе у 2025. је Софија Арсић, ученица ОШ „Радоје Домановић“; најбољи ученик средње школе Данило Стаменковић, ученик Гимназије „Бора Станковић“, а најбољи студент првог степена основних академских или основних струковних студија факултета или више школе за 2025. је Андријана Стошић, студенткиња шесте године Медицинског факултета у Београду. Специјално признање „Свети Сава“ за изузетан дугогодишњи допринос у области образовно-васпитног рада припало је Маји Ристић, наставнику-дефектологу ШОСО „Вуле Антић“.

Јавни позив за подстицаје по хектару

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде, Драган Гламочић, најавио је да ће јавни позив за подстицаје по хектару бити расписан 2. марта, те да ће износ подршке по хектару износити 18.000 динара за газдинства до 100 хектара. Новина је да пољопривредници више неће морати да чекају завршетак конкурса – исплата ће, како је најављено, уследити одмах по обради захтева са циљем да средства буду на рачунима до краја марта.

– Рачунима ће морати да се правда за шта су паре потрошене, а ко не буде оправдао рачунима да су средства потрошена наменски, вратиће новац са затезном каматом – истакао је министар.

За ову меру је укупно опредељено 38 милијарди динара. Друга рата ће бити исплаћена пред јесењу сетву, а ресорно министарство наглашава да она неће бити умањена у односу на прошлу годину. Министар је рекао и да ће наредне недеље објавити најповољније субвенционисане кредите на тржишту и додао да ће каматна стопа бити од нула до три одсто.

– За млађе од 40 година и жене каматна стопа је један проценат, а нула одсто је камата за набавку вештачких ђубрива – навео је Гламочић.

Врање: град наградио најбоље студенте

Локална самоуправа у Врању новчано је наградила 54 студента који су на факултетима у Србији у 2025. години остварили најбоље резултате. Сваки студент са просеком оцена већим од 9,51 награђен је са 30.000 динара, а високошколци са просеком од 9,25 до 9,50 добили су по 20.000 динара.

Међу награђенима је највише студената медицинских, економских и правних факултета. Председница Скупштине града, Зорица Јовић, која је за награђене уприличила свечани пријем у Градској кући, подсетила је да се од 2017. године финансијски награђују најбољи студенти са територије града.

Град Врање тренутно има 2.779 студената који академска знања стичу на факултетима широм Србије.

У Новом Пазару бесплатан превоз за пензионере

Као пример успешне сарадње локалне самоуправе, Филијале Фонда за пензијско и инвалидско осигурање у Новом Пазару и Удружења пензионера, свим корисницима пензија са територије града биће омогућен бесплатан локални превоз.

У Градској управи потписан је уговор, а према речима градоначелника Нихата Бишевца, иницијативу су покренули председница Удружења пензионера, Бедрија Шемсовић, и директор новопазарске Филијале Фонда ПИО, Мирсад Абдурахмановић.

– Град Нови Пазар је са превозником „Санџактранс“ субвенционисао бесплатан превоз пензионера на територији града. Ова одлука потврђује нашу бригу о најстаријим суграђанима и одговорност према људима који су градили овај град – рекао је градоначелник Бишевац.

Два века Матице српске

Ове године навршава се равно 200 година од оснивања најстарије српске књижевне, културне и научне институције, а фебруар је посебно обележен низом активности у знак прославе јубилеја Матице српске. Након свечане академије и свечане седнице, уприличена је посета делегације

Матице Словачке са којом је договорено одржавање Конгреса словенских матица у оквиру прославе Два века Матице српске ове године у Новом Саду.

Основана 1826. у Пешти, затим пресељена 1864. у Нови Сад, Матица српска постала је симбол грађанског друштва, високе културе, просветитељства и добротинства. Као таква постала је својеврстан узор, па су по угледу на њу основане и матице других словенских народа, а посебан куриозитет је Летопис Матице српске, књижевни часопис који у читавом свету најдуже и без већих прекида излази још од 1824. године.

Просечна зарада у децембру – 124.089 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за децембар 2025. године износила је 169.921 динар, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 124.089 динара, саопштио је Републички завод за статистику.

Раст бруто зарада у периоду јануар–децембар 2025, у односу на исти период прошле године износио је 11,6 одсто номинално, односно 7,5 одсто реално, док је просечна нето зарада већа за 11,5 одсто номинално, односно за 7,4 процента реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за децембар 2025. номинално је већа за 14,5, а реално за 11,5 одсто, док је просечна нето зарада номинално већа за 14,6 процената, а реално за 11,6 одсто.

Медијална нето зарада за децембар 2025. године износила је 90.819 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

„Гусле“ прославиле 150 година постојања

Академско друштво за неговање музике из Кикинде, „Гусле“, обележило је велики јубилеј – век и по непрекидног рада. На сцени хале „Језеро“ окупило се чак 500 извођача – од најмлађих чланова који тек праве прве фолклорне кораке, до ветерана који деценијама чувају традицију – у снажној слици заједништва, где се у песми и игри сусрећу прошлост, садашњост и будућност.

Свечаност је започела обележавањем славе друштва, чиме је наглашена духовна нит која „Гусле“ прати од оснивања до данас. Иза 150 година постојања стоји безброј проба, хиљаде концерата, путовања, пријатељства и генерација које су у овом друштву пронашле други дом. Данас је готово немогуће говорити о културном идентитету Кикинде, а не поменути ово друштво. Оно је током година било сведок историјских промена, али је и поред тога остало чврсто укоренено у свом позиву да кроз песму и игру чува национални идентитет и повезује генерације.

У времену када се традиција ставља у други план, „Гусле“ доказују да се културно наслеђе не чува само у књигама и архивама већ у срцу, и ако је судити по снази гласова и корака, традиција у Кикинди има сигурну будућност.

Академско друштво за неговање музике из Кикинде, „Гусле“, обележило је велики јубилеј – век и по непрекидног рада. На сцени хале „Језеро“ окупило се чак 500 извођача – од најмлађих чланова који тек праве прве фолклорне кораке, до ветерана који деценијама чувају традицију – у снажној слици заједништва, где се у песми и игри сусрећу прошлост, садашњост и будућност.

Свечаност је започела обележавањем славе друштва, чиме је наглашена духовна нит која „Гусле“ прати од оснивања до данас. Иза 150 година постојања стоји безброј проба, хиљаде концерата, путовања, пријатељства и генерација које су у овом друштву пронашле други дом. Данас је готово немогуће говорити о културном идентитету Кикинде, а не поменути ово друштво. Оно је током година било сведок историјских промена, али је и поред тога остало чврсто укоренено у свом позиву да кроз песму и игру чува национални идентитет и повезује генерације.

Лесковац: промоција монографије о српском селу

У Регионалној привредној комори за Јабланички и Пчињски управни округ, 5. фебруара, одржана је промоција монографије „Пољопривреда, село, задруга“, аутора Милорада А. Стајковића.

Главни део монографије заузима задругарство као значајан фактор пољопривреде и села. Читалац се упознаје са задругарством и како функционише и послужује земљорадничка задруга. На веома приступачан начин монографија обичном читаоцу, оном који нема много времена за стручно усавршавање због пуно посла на њиви, нуди експертска сазнања о развоју села у данашњим условима привређивања.

О књизи и научном доприносу овог врсног пољопривредног стручњака говорили су његов колега Драгољуб Станојевић, некадашњи председник општине Врање, и мр Горан Јовић, председник Регионалне привредне коморе за Јабланички и Пчињски управни округ са седиштем у Лесковцу.

У Нишу отворен Јерменски културни центар

Ниш је постао богатији за још једно место сусрета, културе и повезивања. Отварањем Јерменског културног центра, у Улици Косовске девојке број 28, јерменска заједница на југу Србије добила је свој дом, а град нову тачку културног дијалога и разумевања међу народима. Свечано отварање обележено је изложбом тринаест дела нишког сликара и професора математике Бранислава Пецарског, чије је стваралаштво симболично повезало историјске судбине јерменског и српског народа.

Иницијатор оснивања, Јаков Кеворкијан, истиче да је идеја настала из потребе да јерменска заједница из Ниша и околине добије свој културни дом, али и да се суграђанима приближе дубоке историјске и духовне сличности два народа.

Центар неће бити само изложбени простор, већ ће организовати радионице за децу и младе, предавања о историји, здрављу и традицији, музичке програме. У плану је да он постане регионално чвориште које ће остваривати сарадњу са јерменским заједницама у региону.

ГРАДСКА ОРГАНИЗАЦИЈА ГЛУВИХ БЕОГРАДА ОБЕЛЕЖИЛА 100 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА

Век тишине гласније од речи

Сто година тишине која никад није била празна. Сто година руку које су говориле више од речи, погледа који су носили разумевање и срца која су градила заједницу јачу од сваке препреке. Сто година организације која стоји као стуб подршке, идентитета и борбе за равноправност – као дом у ком се генерације сусрећу, расту и оснажују. Сто година Градске организације глувих Београда свечано је обележено 5. фебруара ове године у Ложионци.

Свечаност, којој је присуствовао велики број чланова, сарадника, пријатеља и представника институција, почела је извођењем химне Београда на српском знаковном језику – симболично и снажно, како и доликује организацији која се један цео век бори за равноправност и достојанство. Председник ГОГБ, Тибор Илић, подсетио је у уводном говору да сто година није само историја, већ живот генерација које су, упркос бројним баријерама, стварале сигурно место за своју заједницу.

– Наша организација није само институција, она је наша кућа, она је дом. Ослонац и симбол идентитета наше заједнице. Градска организација смо ми – поручио је Илић.

Његове речи биле су и дубоко личне.

– Ја сам поносан што сам глув. Ја сам поносан на свој језик – српски знаковни језик, на своју културу и своју заједницу. Током једног века прошли смо кроз тешка времена, многе баријере али и велике успехе. Борили смо се за право на образовање, на доступност информација, на запошљавање и најважније – право на равноправност. Данас смо видљивији, снажнији, организованији него икада пре, али наш посао није завршен. Пред нама су нови изазови, нове генерације и нове прилике. Наша визија остаје јасна, друштво без баријера – нагласио је.

Рођенданска торта поклон министарке Милице Ђурђевић Стаменковски

Након излагања Тибора Илића приказан је документарни филм „100 година ГОГБ“, који је подсетио на најважније прекретнице, људе и победе који су обележиле развој ове организације.

Свечаности је присуствовала и министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Милица Ђурђевић Стаменковски, која је истакла да је развој школа и нових кадрова за знаковне преводиоце од суштинског значаја за будућност. Министарка је указала и да је у 2025. години ресорно министарство организацијама глувих и наглувих определило близу 36 милиона динара, од чега је више од 17 милиона издвојено за ангажовање 35 знаковних преводилаца у 34 удружења. Савезу

упорношћу и радом, показали да је инвалидитет само стање духа и да једино тако и може бити заиста препрека – истакла је министарка за рад и додала да Министарство жели да буде поуздан партнер и место подршке.

Њено присуство и речи су показале да институционална подршка није формалност, већ део шире визије инклузивног друштва.

Подршку и понос поводом јубилеја исказали су и председник Савеза глувих и наглувих Србије, Михаило Гордић, као и Франческо Фолино из Светске организације глувих, који су посебно нагласили значај знаковног језика као темеља образовања, запошљавања и уопште пуног учешћа у друштвеним активностима.

Свечани део програма настављен је кроз уметност – фолклорним наступом глувих чланова Организације и одломком из представе „Тишина“, у ком је наступио Стојан Симић, први глуви професионални плесач савременог плеса у Србији. За крај су уручена признања бројним сарадницима, пријатељима и државним институцијама, као израз захвалности за дугогодишњи допринос, посвећеност и подршку развоју и оснаживању заједнице глувих.

Овај јубилеј није само осврт на прошлост, он је завет будућности. Наредних 100 година нека буду године још веће видљивости, још снажнијег заједништва и храбријих корака напред. Јер тишина ове заједнице никад није била празнина, већ простор снаге идентитета и љубави.

Драгана Лукић Лазовић

Обраћање председника ГОГБ Тибора Илића

глувих и наглувих Србије опредељено је скоро 24 милиона динара, док је за Савез глувих и наглувих Војводине издвојено више од 12 милиона динара. Ђурђевић Стаменковски је подсетила на Јавни конкурс за савезе и удружења особа са инвалидитетом, који је расписало Министарство, и навела да у овој години буџет износи 500 милиона динара, значајно више него прошле године.

– Хвала вам што сте нам својим делима,

Хумана мисија која траје

На иницијативу др Владана Ђорђевића, угледног војног лекара, 6. фебруара 1876. године основано је Српско друштво Црвеног крста. За првог председника изабран је митрополит Михаило Јовановић, а Управу је чинило неколико угледних грађана тадашње Србије. Рад Друштва био је усмерен на прикупљање новчаних и материјалних средстава, организовање болница, обуку добровољних болничарки, набавку санитетског материјала, ангажовање лекара и пружао је велику помоћ војном санитету.

Наредне године и деценије, без обзира на тешкоће и узастопне ратове, велики број рањеника, избеглица и све изазове кроз које је пролазио народ на овим просторима,

Свечаној академији присуствовали су високи представници Републике Србије, Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца

хумана идеја Црвеног крста – да буде уз најугроженије, да штити људско достојанство и негује вредности хуманости – дала је непроцењиве резултате и као таква одржала се до данас.

Век и по касније, 6. фебруара 2026. године, Црвени крст Србије јавним часом на Тргу Републике и Свечаном академијом на којој су учествовали високи представници Републике Србије, Међународног покрета Црвеног крста и Црвеног полумесеца, као и заслужни волонтери и сарадници, под слоганом „Хуманост која траје“ обележио

је велики јубилеј – 150 година од формирања и првих хуманитарних активности.

Посебно место у хуманитарној организацији која траје већ век и по имају волонтери, који су стуб Црвеног крста Србије. О њиховој улози и доприносу говорио је професор Драган Радовановић, председник Црвеног крста Србије. Мерцедес Бабе Ромеро, председавајућа Сталне комисије Црвеног крста и Црвеног полумесеца нагласила је да је век и по постојања сведочанство истрајности, саосећања и непоколебљиве посвећености човечанству и додала да је током своје дуге и угледне историје Црвени крст Србије био присутан у најтежим тренуцима.

Честитка председника

Председник Републике Србије, Александар Вучић, упутио је честитку Црвеном крсту Србије поводом јубилеја.

– Црвени крст наше земље сведочио је сваком историјском изазову кроз који је пролазио цео народ и увек, уз пружену руку онима који су у невољи, био мост који повезује наду у помоћ и осећај сигурности – истакао је председник Србије Александар Вучић.

Милица Ђурђевић Стаменковски, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, указала је на све невоље које су нас као народ задезиле и да су у тим тешким тренуцима солидарност и брига за другог биле константа, те да су у темељима Црвеног крста управо те вредности. Стаменковски је скренула пажњу на чврсту сарадњу коју Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања има са Црвеним крстом Србије и изразила уверење да ће та сарадња у будућности бити још снажнија.

Марија Симовић-Максимовић

Јубилеј обележен и јавним часом на Тргу Републике

ВЕЋА ИЗДВАЈАЊА РЕСОРНОГ МИНИСТАРСТВА ЗА УСЛУГЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Брига о људима апсолутни приоритет

На састанку представника Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и представника 125 јединица локалне самоуправе и центара за социјални рад, одржаном 2. фебруара у Палати Србија, једногласно је усвојена Декларација о унапређењу и оснаживању социјалне заштите у локалним самоуправама. Овим документом потврђена је опредељеност државе и јединица локалне самоуправе за заједничко деловање ради унапређења доступности и ефикасности услуга социјалне заштите, са посебним нагласком на подршку најосетљивијим категоријама становништва.

– Резултати које стварамо у области социјалне заштите морају бити конкрет-

Буџет за наменске трансфере у 2026. је 600 милиона динара, рекла је министарка Милица Ђурђевић Стаменковски

нији, ближи људима и усмерени ка самом човеку. Министарство је ту да помогне и подржи, али и да подстакне локалне самоуправе да на том микро нивоу раде велике ствари и остварују велике циљеве.

Желимо да будемо савезници у борби за оснаживање положаја оних којима је наша подршка преко потребна – рекла је ресорна министарка Милица Ђурђевић Стаменковски.

Она је навела да је буџет Министарства за те сврхе у 2026. већи за 50 милиона динара, односно да је укупан буџет за наменске трансфере у овој години 600 милиона динара.

Министарка је подсетила да је недавно објављен Јавни конкурс намењен удружењима и савезима који се баве заштитом и унапређењем положаја особа са инвалидитетом, те да је за тај конкурс издвојено 550 милиона динара, што је највећи буџет до сада.

Е. Ђирић

ЦРВЕНИ КРСТ СУБОТИЦА У ГОДИНИ ЈУБИЛЕЈА

Збрињавање старијих један од приоритета

Црвени крст, као највећа и најстарија хуманитарна организација у Србији, ове године обележава 150, а Црвени крст Суботице 140 година постојања и рада. Заснована на принципима хуманости, непристрасности, неутралности, независности, добровољности, јединства и универзалности, ова организација је најпрепознатљивија по пружању прве помоћи, добровољном давању крви, збрињавању у несрећама и ратовима, едукацији и социјалној заштити. Карактерише је значајан број волонтера, али и велики број корисника, посебно оних који су превалили половину просечног животног века.

Управо због чињенице да градска организација Црвеног крста у Суботици ове године обележава 14 деценија прегалачког рада, те да је једна од ретких која, сем низа хуманитарних и едукативних активности, има и Прихватилиште током зимског периода за људе у стању хитне социјалне потребе, прича

о њиховом раду и односу према корисницима заслужује пажњу. Према речима др Синеше Трајковића, секретара Црвеног крста Суботица, Прихватилиште ради током зиме већ више од 15 година, а корисници овог смештаја су најчешће особе старије од 50 година које нису оствариле право на пензију а због година и ниских квалификација спадају у тешко запошљиве категорије или су им пензије испод нивоа основних потреба. Ту су и људи средње животне доби, као и они који имају проблема са болестима зависности. Жене су заступљене у мањем проценту него мушкарци.

Град Суботица, у складу са уговором који потписује са Центром за социјални рад и Црвеним крстом, доноси Одлуку о отварању, односно затварању Прихватилишта, а улога Црвеног крста своди се на логистичку подршку овом пројекту: обезбеђивање кревета, постељине, гардеробе, средстава за личну и колективну хигијену, као и обезбеђивање три obroка и топлих напитака.

У смештај се улази са потврдом Центра за социјални рад, уједно и са циљем трајног решавања оваквих случајева у наредним годинама. Срећом, на подручју града бескућника нема много, те је капацитет од 10 лежајева довољан.

За разлику од привременог смештаја, потреба за дневним оброцима је много већа и повећава се из године у годину, па је укупан број корисника Народне кухиње 1.200, од чега се за њих 1.050 свакодневно припремају кувани obroци, док се за 150 корисника дистрибуирају породични пакети хране. Пакети се деле на двомесечном нивоу у 11 месних заједница, на 18 градских пунктова. Од укупног броја корисника Народне кухиње, њих 450 је у седмој деценији живота, а многи од њих су волонтерски укључени у рад кухиње, како у поделу obroка тако и у припрему.

Међу волонтерима Црвеног крста је и значајан број пензионера који се препознају у

Др Синеша Трајковић, секретар ЦК Суботица

програмама социјалне заштите, или кроз ангажовање у управљачким органима.

У години јубилеја планиране су бројне активности током месеца маја, као и свечана академија, рекао је за наш лист секретар Црвеног крста Суботица, др Синеша Трајковић, и подсетио да се сваког 8. маја, на дан рођења Анрија Динана, великог филантропа и хуманитарца, добитника Нобелове награде за мир и оснивача Црвеног крста, слави Светски дан Црвеног крста и Црвеног полумесеца. Сходно томе, на Тргу Републике биће одржан јавни час о активностима суботичког Црвеног крста, док ће 29. маја бити уприличена свечана академија уз присуство великог броја званица. Дан касније, на Палићу ће бити одржано покрајинско такмичење у пружању прве помоћи са скоро 600 учесника.

Иванка Огњанов

КОНЦЕРТ ХОРА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Обележен Дан Светог Саве

Поводом обележавања свете Свети Сава, 28. јануара, у прелепој дворани Културне станице „Еђшег“ одржан је концерт хора Удружења пензионера града Новог Сада.

О самом догађају и одржаном програму говорила је председница Удружења пензионера града Новог Сада, Милена Жарковић.

– Хор УПГНС броји 30 чланова, ради под диригентском палицом Хермине Гуге Сарке, и дуги низ година негује хорско певање и музичку традицију. Сам концерт представљао је спој музичке традиције и заједништва. Публика

је имала прилику да ужива у пригодном програму посвећеном једном од најзначајнијих датума српске духовности и културе – истакла је Жарковић.

Уз музичку пратњу, хор УПГНС је извео „Химну Светом Сави“, затим музичке нумере „Ово је Србија“, „Тамо далеко“, „Српкиња“, „Коштана“ и „Нек живи љубав“. Професор Фило-

зофског факултета у Новом Саду, Миливој Бајшански, говорио је о Светом Сави као најзначајнијој личности српске историје и државности.

– У програму су учествовали и ученици I-б разреда основне школе „Жарко Зрењанин“, који су рецитовали стихове посвећене Светом Сави. Посебну захвалност за припрему ученика упутили смо учитељици Радослави Римски. У препуној сали Културне станице публика је уживала у програму који је приређен и чарима музике која спаја – изјавила је председница УПГНС Милена Жарковић.

Д. Ивановић

Обуке за волонтере у локалним заједницама

Пре три године, Удружења стручних радника социјалне заштите Србије основало је Радну групу за питања друштвене бриге о старијима, са циљем да укључивањем пензионисаних стручних радника из сфере социјалне заштите допринесе интензивнијем укључивању старијих генерација у све активности које доприносе развијању самопомоћи, солидарности, међугенерациске сарадње и свеукупно превенцији негативних ефеката старости и старења.

Током протеклог периода Радна група је спровела читав низ активности. Концептуализован је програм обуке под називом „Менаџмент волонтера – програм обуке за успостављање и вођење волонтерских сервиса у локалној заједници“, који је акредитован решењем Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Ослободене на актуелну националну Стратегију о здравом и

Са састанка Радне групе за питања бриге о старијима

активном старењу, волонтерске активности које се заговарају кроз овај програм обуке најпре треба да се успоставе кроз постојећу структуру матичних организација пензионера.

Спроведено је и онлајн истраживање којим је обухваћено око сто старијих који живе у градским срединама, а у фокусу су били животни услови, потребе и ставови особа од 65+. Сачињен је извештај о резултатима истраживања који

ће бити објављен у неком од стручних часописа из области социјалне заштите.

Припремљена је идејна скица истраживања о положају и потребама старијих на селу и ускоро ће бити реализован одговарајући број фокус група са старијима из руралних подручја широм Србије. Кроз фокус групе биће обухваћено око стотинак старијих који живе на селу.

Чланови Радне групе Удружења стручних радника социјалне

заштите Србије наводе и да је успостављена прецизна организациона форма за укључивање у ово тело колегиница и колега на нивоу округа – почетни број чланова Радне групе за питања друштвене бриге о старијима је повећан и тренутно њихове активности обухватају десетину округа.

Континуирано се ради и на успостављању сарадње са другим организацијама јавног и цивилног сектора које у фокусу имају старију популацију у заједничкој мисији давања доприноса стварању друштвеног амбијента за достојанствену старост.

У наредни период ова Радна група улази са пуном спремношћу да сву стручност и искуство својих чланова, кроз активности дефинисане акционим планом, стави у функцију подршке социјалном укључивању старије популације која у статусу пензионера броји око 1,66 милиона, а свеукупно скоро два милиона становника. **Г. О.**

ВОЛОНТЕРСКИ СЕРВИС ЗВЕЗДАРА ПРОСЛАВИО РОЂЕНДАН

Петнаест година хуманости

Волонтерски сервис Звездара већ деценију и по афирмише идеју волонтирања као принцип помоћи и солидарности, и користећи људске ресурсе помаже суграђанима који имају проблеме у свакодневном функционисању. Дванаестог фебруара ове године Сервис је у својим просторијама, у Булевару краља Александра 395, у присуству волонтера, сарадника и представника руководства ГО Звездара прославио свој 15 рођендан.

Прилика је то била и да се ода почаст и подсети на заслуге и несребичан допринос Радмиле Пеције Урошевић, оснивача и дугогодишње покретачке снаге Волонтерског сервиса.

– Управо захваљујући њеном труду и посвећености, као и преданом раду свих волонтера, Волонтерски сервис је постао препознатљив на социјалној мапи престонице и тако заслужио бројна признања –

истакла је у свом обраћању Ања Рибач, чланица Већа Градске општине Звездара.

Овај Волонтерски сервис добитник је бројних признања и повеља. Његов рад су препознали НАЛЕД и РТС још 2014. године и у категорији Сервис грађана доделили му признање „Шампион локалног развоја“. Две године касније добио је и повељу „Пријатељ здравља старијих“ Градског завода за јавно здравље за дугогодишњи допринос унапређењу здравља старијих, затим награду „Покретачи промена“ коју додељује Београдска отворена школа (БОШ) и признање „Светислав Милић“ за изузетне резултате на пољу хуманитарног рада и мирне борбе за људска права, као и за предан и посвећен рад свих чланова тима.

Срце Сервиса чине волонтери који, мотивисани добром вољом и хуманошћу, свакодневно у кућним условима помажу великом броју старих, болесних и немоћних.

Традиционална прослава уз рођенданску торту

Сервис делује и у својим просторијама, где је место окупљања свих који имају жељу да се едукују и буду креативни, па полазници бројних радионица уче енглески језик, основе рада на рачунару, шивење, кројење, плетење и многе друге вештине.

Прославу 15. рођендана музички су улепшали ученици Шесте београдске гимназије, а завршена је традиционално – слатким послужењем, тортом, направљеном за ову прилику. **М. С. М.**

ПАМЕТНА ПОМАГАЛА ПОБОЉШАВАЈУ КВАЛИТЕТ ЖИВОТА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Технологија у служби независности и инклузије

Технолошки напредак је последњих деценија преобразио наш свет на невероватне начине, који су некада били само део научне фантастике. Од првих мобилних телефона до вештачке интелигенције, технологија није само олакшала комуникацију и забаву, већ је постала кључни алат за превазилажење физичких ограничења. Асистивни уређаји, односно уређаји намењени особама са одређеним физичким ограничењима, представљају незаобилазне алате који воде већој самосталности, социјалној интеграцији и квалитетнијем животу особа са инвалидитетом.

Подаци Републичког завода за статистику говоре да у Србији постоји више од 350.000 особа са инвалидитетом којима је потребно одређено помагало како би побољшали своју функционалност и свакодневицу. Ови уређаји омогућавају лакше кретање, бољу комуникацију и активније учешће у друштву, те на тај начин смањују осећај изолације и повећавају самопоуздање особа са инвалидитетом. Развој технологије у области асистивних уређаја започео је једноставним помагалима попут штапова за слепе или слушних апарата, међутим са појавом вештачке интелигенције (AI), сензора и проширене реалности (AR) ови алати постају софистициранији и „паметни“. Они реагују на околинду, али имају и могућност предвиђања потреба корисника, што је права револуција. Светска здравствена организација процењује да ће до 2030. године милијарду људи широм света користити најмодернију асистивну технологију, а наша земља покушава да иде у корак са иновацијама. Домаћа удружења попут Савеза слепих и Савеза глувих и наглувих активно промовишу ове изуме, често кроз едукације и субвенције, чинећи их приступачнијим.

Када су Јапанци 2013. године за Олимпијске игре у Токију најавили паметне наочаре које ће моћи да преводу звук у текст на више од 150 језика, нису ни слутили да су отворили врата непрегледних могућности за особе са оштећењем слуха. Примарна идеја је била да се људи са разних крајева планете разумеју иако не говоре истим језиком, али замислио је пронашао свој пут и као асистивни уређај. Ове наочаре се данас производе широм света, а функционишу тако што користе микрофоне и вештачку интелигенцију која у реалном времену пре-

води звук у текст који се кориснику приказује на стаклима. Ово је постигнуто помоћу технологије такозване проширене реалности која омогућава комбинацију реалног физичког окружења корисника са компјутерски генерисаним материјалом. Прецизност достиже и 95 одсто, што омогућава праћење разговора у бучним окружењима попут кафића и ресторана. Цена варира у зависности од произвођача, те је цена америчких марки од 500 до 1.500 долара, док кинеске алтернативе коштају између 50 и 150 долара. Кинеске производе је могуће поручити директно из Србије са различитих платформи, док се од америчких произвођача може поручити само преко посредника што додатно увећава цену за трошкове поштарине и царине.

Корисници наводе да је једина разлика између америчких и кинеских произвођача краћи век трајања кинеских, али да се по функционалности не уочавају велике разлике. Сличан напредак је постигнут и када су у питању особе са оштећењима вида – паметне наочаре са интегрисаном камером, звучником и вештачком интелигенцијом „виде“ околинду и гласно је описују кориснику, могу да читају документа, препознају боје, лица и предмете. Овај алат умногоме утиче на побољшање квалитета живота особа са оштећењем вида, јер им омогућава самостално читање, одлазак у куповину и повећава сигурност њиховог кретања описујући им околинду

и потенцијалне препреке. Цене варирају у зависности од произвођача, од 1.900 до 3.500 долара за америчке брендове, док се цене кинеских производа крећу између 40 и 120 долара. Обе верзије су доступне глобално и могу наручити преко различитих сајтова.

Недавно су и наши средњошколци из Чачка конструисали своје паметне наочаре и предали их Удружењу слепих и слабовидих у Чачку на даље усавршавање, па се очекује да и оне постану доступне у Србији.

Паметни штап за слепе такође је постао незаобилазно помагало и све чешће се може видети на нашим улицама. Паметни штап представља традиционални бели штап унапређен ултразвучним сензорима за детекцију препрека, GPS навигацијом, звучником, светлима и вибрацијом, те тако повећава самопоуздање при кретању. Цене се крећу од 900 долара за америчке произвођаче и 100 долара за кинеске, а обе варијанте се могу поручити и из Србије.

Ови изуми, поред тога што олакшавају свакодневне активности особама са инвалидитетом, утичу и на рушење баријера које су им вековима ограничавале учешће у друштву. Стога ово не треба посматрати само као технолошку револуцију, него пре свега као друштвену – ка свету где инвалидитет није препрека, већ само један од аспеката живота који га чини јачим и разноврснијим.

Емина Ћирић

Еко Баг – уметност ИНОВАТИВНОГ СТИЛА

Рециклирање у свету представља један од кључних фактора унапређења околине и његов значај се не доводи у питање. Поред тога што утиче на смањење глобалног загађења, њиме се чувају природни ресурси, кишне шуме и биодиверзитет, а смањују се и додатни трошкови сировина.

Ово је прича о циркуларној економији и отпаду који може да се користи као материјал за

шку и помоћ пројектима социјалног оснаживања, завршила је обуку и са колегицом основала удружење Еко Баг, прво социјално-еколошко предузеће у Србији.

– Када сам покренула Еко Баг, рекла сам да ћу направити бренд. Ми рециклирамо ПВЦ фолије за билборде и израђујемо торбе, фасцикле, футроле, новчанике и још много тога. Овим фолијама је у природи

ради, али прави производе од камионских церада. Моја првобитна замисао је била да направим фирму у којој ћу запослити људе који ће шити, а да ја водим посао са ћерком која је завршила индустријски дизајн – каже Иванка Стаменовић и додаје да су засад стално ангажоване само њих две и још једна жена.

Еко Баг је своје прве радове извео на билбордима КК „Црвена Звезда“, преко којих је Иванка нашла и остварила контакте за даљу набавку сировина. Кроз године су стекли међусобно поверење.

Велики рад и труд, много непреспаваних ноћи стоји иза ње а дешавало јој се да понекад остане и до 40 сати будна, само да би завршила поруџбину и испоручила је на време. До сада је успевала да ангажује само жене старије од 50 година, млађе слабо. Иако су многе које је ангажовала за рад одустале, Иванка је била упорна. Каже да је у почетку ишла по фирме, па „натовари“ торбу производима које је сама дизајнирала и нуди компанијама. Тако је своју прву сарадњу остварила са „Ерсте“ банком а прошле године су добили признање „Најбољи међу најбољима“, на пословном сајту Европе. Посебно је поносна на торбу за тротинет коју су заштитили као патент, јер је то био ћеркин дипломски рад.

– Желела сам да то што обећам буде сигурно и да људи који су тражили робу буду задовољни.

Иванка Стаменовић

производњу новог. Иванка Стаменовић је покренула ту занимљиву причу, наизглед неочекиваним сплетом околности.

Отишла је на евиденцију НСЗ као незапослена, у жељи да започне свој посао, купи разбој и обучи се за рад на њему; да упосли још неколико људи који би учили како се тка и праве уникатни модели које је планирала да продају на разним дешавањима по амбасадама, изложбама, ревијама. Деветог септембра 2010. године, сећа се, службеница НСЗ понудила је један други пројекат жени која га је одбила. Иванка је затражила тај пројекат и уз помоћ ИДС организације, која пружа подр-

потребно око 1.500 година да би се разградиле. Морам признати да је тежак посао, јер то је сасвим друга врста материјала, није као кожа која може да се опара па исправи, ту кад машина једном прође, то је готово. Швајцарска фирма „Фрајтаг“ то

Признања за дизајн

Иванка Стаменовић је породична жена, мајка која се сналазила како је знала и умела да одшколује децу. Пре него што је покренула своју производњу, дуго је радила преко омладинских задруга: за КК „Црвена Звезда“, часопис Нада као дизајнер кројног арка, у агенцији „Борба“ где је била задужена за израду огласа и плаката, а у „Атексу“ и „Бетексу“ је дизајнирала торбице и новчанике. Каже да је сваки посао који је обављала био успешан, њен рад је добио низ награда и захвалница, а и српски *Cosmopolitan* је добио признање за насловну страну коју је она осмислила.

вољни. До сада нисам никада каснила иако многе ствари не зависе од мене. Неки логотипи су захтевни па док сачекам да стигну, па их искројим, тек онда иде нашивање. Пошто сам радила као графички дизајнер, сама сам их монтирала и израђивала, носила на штампање, тражила људе за репроматеријал, гуртне, карабињере, алке, опшивне траке – наводи ова предузимљива и сналажљива жена.

У изради користи посебан нож за одређене кројеве од итисона, а машине за шивење морају бити индустријске. Каже да има једну која је њено годиште, можда чак и старија. За модерније, ласерске машине још увек немају довољно средстава.

Иако се нигде посебно не рекламирају, Иванка каже да има срећу јер их контактирају људи који препознају квалитет и рад. Купци су углавном стране компаније или наши људи који живе у иностранству и који знају шта је еколошка производња. У Еко Багу свака торба има своју причу, израђују их од срца, и свака замисао купца може да буде испуњена. Није им битно да ли наруџбина подразумева три или триста комада, свакој приступају са истом пажњом, креативношћу и ентузијазмом.

Љупка Адамовић

САЈАМ КЊИГА У ПИРОТУ ОДУШЕВИО ЉУБИТЕЉЕ ПИСАНЕ РЕЧИ

Пироћанци воле да читају

У Пироту је, 6. фебруара, на пригодан начин, уз учешће представника Градске управе, отворен традиционални, 27. Салон књиге и графике у прекрасном амбијенту новог сајамског простора. Излагале су 24 издавачке куће из Чачка, Земунa, Новог Београда, Крагујевца, Ниша, Обреновца, Новог Сада, Прокупља, Зајечара и града домаћина.

Пироћанци су се и овом приликом показали као добри и вредни организатори културних манифестација. Све је било под-

Манифестацију је отворио Дарко Тушевљаковић, добитник НИН-ове награде за 2025. годину

ређено том догађају, јединственом у граду на Нишави. Понајвише захваљујући способностима и личној залагању запослених у Дому културе, који је и организатор Сајма, пре свега Мишку Ћирићу, те Народној библиотеци Пирот и младој директорки Библиотеке Бојани Ћирић, а све под покровитељством Градске управе.

Сајам је, у присуству великог броја љубитеља писане речи, отворио добитник НИН-ове награде за 2025. годину, Дарко Туше-

На 27. Салону књиге и графике представила су се 24 излагача

вљаковић. Он је посебно нагласио значај читања и писања у савременом добу, као и своје одушевљење оним што је видео на сајму. У име града домаћина присутне је поздравио заменик градоначелника Милош Цолић, истакавши да „онај ко чита, учи да слуша друге, а ко слуша друге, лакше може да разуме себе.“

Према речима директорке Народне библиотеке, Бојане Ћирић, без обзира на савремену технологију доступну генерацијама од седам до 77 година, у Пироту је, према евиденцији Библиотеке, све више читалаца и њених корисника.

А на лепо уређеном штанду домаћина нашла су се и најновија издања Пироћанца, међу којима монографија „Војска и

народ увек заједно“, аутора Стеве Панакијевског, сарадника Гласа осигураника. Монографија говори о пиротском гарнизону и односу народа овог краја према својој војсци. Ученицима основних школа посебну пажњу привукле су књиге издавача за децу „Пчелица“, а најмлађи су имали и прилику да се друже са писцем Александром Јанушевићем.

На дан затварања Сајма, 14. фебруара, додељене су награде за најбољу кратку причу Пирота. Утисак многих посетилаца је да је овогодишњи Сајам књига по понуђеним садржајима и по броју излагача био заиста за памћење. Посебно су били задовољни најмлађи читаоци.

С. Панакијевски

БОСИЛЕГРАД: ОСНОВАН ЛИТЕРАРНИ КЛУБ „РОДНА РЕЧ“

Брига о културном наслеђу

У Народној библиотеци „Христо Ботев“, у Босилеграду, основан је Литерарни клуб „Родна реч“, који окупља љубитеље књижевности, писаног израза и завичајног културног наслеђа.

Директор босилеградских библиотекара, Горан Миланов, саопштио је да су основни циљеви мисије Литерарног клуба подстицање књижевног и уметничког стваралаштва, афирмација читања и културе књиге, очување завичајног језика, као и представљање локалних аутора и талената свих генерација.

– Формирањем клуба обогаћује се и јача културна сцена Босилеграда и подстиче стваралаштво на српском и бугарском језику. Клуб је простор за дијалог, разме-

ну идеја, међусобну подршку и културно повезивање. Издавачке активности клуб ће остваривати у сарадњи са библиотекарима – рекао је директор Горан Миланов.

Прозаистима, песницима, ауторима почетницима, читаоцима различите доби, ученицима, студентима и свима онима које интересују књижевност и културно стваралаштво широм су отворене двери Литерарног клуба. Новоосновани клуб „Родна реч“ организовале књижевне вечери, јавна читања писаних дела, промоције књига и аутора, радионице креативног писања, сусрете са писцима, тематске дискусије, учешће у културним манифестацијама и реализацији пројеката од важности за станоштво босилеградског крајишта.

Чланови клуба Фото библиотека

Народна библиотека „Христо Ботев“ у Босилеграду има више од 40.000 књига. Преко седам хиљада издања је на бугарском језику. Успешно је реализовала и крајем прошле године представила три повезана развојна пројекта који представљају важан корак у модернизацији, дигиталној трансформацији библиотеке и очувању културног наслеђа.

В. Пешић

Развој сеоског, верског и ловног туризма

Туристичка организација општине Сврљиг формирана је средином прошле године и најмлађа је у Србији. Без обзира на њено скорашње настајање, туристички радници су при Центру за туризам, културу и спорт Сврљиг, 2017. године, поставили темеље развоја туризма у овом крају. То су биле активности на изради промотивног материјала, каталога дестинације, постављање инфо табли и усмеривача. Данас Туристичка организација има нови Инфо центар који се налази на спортском комплексу Пастириште. То је централно место где ће посетиоци моћи да добију потребне информације о туристичким локалитетима и природним лепотама сврљичког краја.

Ово подручје обилује природним лепотама и културно-историјским знаменитостима које пружају одличне услове за развој сеоског, верског и ловног туризма, али и за одмор и

рекреацију. Најпознатије туристичке атракције на подручју општине налазе се у околини Старог града Сврљига, у делу Нишевачке клисуре и реке Белице. Према доступним подацима, локалитете у близини Нишевца током године посети око седам хиљада туриста. Док су једни само у пролазу, све је више оних који се задржавају дуже, чему доприносе и расположиви смештајни капацитети.

У Нишевцу се налази и Визиторски центар, у којем је изложено више од 150 предмета из периода од праисторије до средњег века, пронађених на територији општине Сврљиг, као и реплике ратника из различитих историјских епоха. Велики допринос развоју туризма даје село Копажкосара, познато по пећини Самар и музеју, као и по спелеологу Милутину Вељковићу који је у овој пећини поставио светски рекорд у боравку под земљом. Важни локалитети су и Попшич-

Туристи у Нишевачкој клисури

ка пећина, природни базен у Попшици, и манастир Светог архангела Гаврила у Пирковцу.

У источном делу општине, у правцу према Старој планини, посетиоцима су посебно интересантни Пандирало у Перишу, као и Манојличка река, те бројни верски објекти и предели на Сврљичким планинама, који очекују своју туристичку афирмацију.

Директорка Туристичке организације општине Сврљиг, Нина Гаврић, каже да су планови за ову годину усмерени на интензивнију промоцију туристичких потенцијала тог краја.

– Посебан акценат биће стављен на промоцију смештајних капацитета, као и културних и природних потенцијала који Сврљиг чине препознатљивом и аутентичном дестинацијом. Један од кључних пројеката биће уређење Преконошке пећине, затим унапређење постојећих, као и развој нових манифестација које имају значајну улогу у очувању традиције и привлачењу посетилаца током целе године – навела је Нина Гаврић, директорка Туристичке организације општине Сврљиг.

С. Ђорђевић

СРЕТЕЊСКИ КОНЦЕРТ МУЗИКЕ И ФОЛКЛОРА У БАНАТСКОМ КАРЛОВЦУ

Празник обележили чувари културне ризнице

Поводом Дана државности, 16. фебруара, у Дому културе у Банатском Карловцу, одржан је Сретењски концерт фолклорног стваралаштва. Целовечерњи концерт је реализован у организацији новооснованог културно-уметничког друштва Фолклорни ансамбл Банатски Карловац, уз покровитељство Центра за културу општине Алибунар и општине Алибунар.

Уз домаћине, фолклорне ансамбле из Банатског Карловца, наступили су и гости из КУД Банатски Двор, КУД „Свети Сава“ из Великог Средишта, као и први фолклорни ансамбл КУД Алибунар и ветерански ансамбл. У програму је наступила и млада виолинисткиња Жељана Ивановић из Банатског Карловца, која је извела композицију „Тамо далеко“ и одушевила публику.

Изузетни наступи домаћих и гостујућих ансамбала

Више од сто учесника свих дечјих узраста, од најмлађих до најстаријих, Фолклорног ансамбла Банатски Карловац, својим наступима на Сретењском концерту даје наду да традицију и идентитет српског фолклорног стваралаштва има ко да сачува.

Публика у препуној сали Дома културе Банатски

Млада виолинисткиња Жељана Ивановић

Карловац одушевљено је пратила њихове наступе, али и наступе гостујућих ансамбала који су се представили српским играма из Пчиње, Јасенице, Ресаве, и мађарским играма из Чоке, док су ветерани наступили играма из Ниша, а гости из Алибунара играма из Црне Траве и из Баната.

Ференц Косо

ФЕНОМЕН ДУГОВЕЧНОСТИ – ПРОЦЕС СТАРЕЊА У БУДУЋНОСТИ

Утицај гена али и ЖИВОТНИХ НАВИКА

У протеклих нешто више од сто година човечанство је доживело једну од најтиших, али најдраматичнијих револуција у својој историји – револуцију дуговечности. Док је почетком 20. века глобални очекивани животни век износио око 30 година, данас, према подацима платформе Our World in Data, прелази 70 година. Тај скок није резултат једне медицинске сензације, већ комбинације бољих животних услова, безбедније воде, вакцина, антибиотика и пада смртности деце. Иако су и у прошлости појединци доживљавали дубоку старост, тек је савремено доба омогућило да дуг живот постане правило, а не изузетак.

Међутим, оно што је одувек било фасцинантно био је екстремно дуг животни век. Феномен стогодишњака, а нарочито суперстогодишњака, односно људи старости 110 и више година, будио је знатижељу и научника које је интересовало да утврде који све фактори утичу на то да неко без болести типичних за дубоку старост доживи те године.

Научници су недавно добили прилику да спроведу свеобухватан низ тестова и испитивања на тада најстаријој суперстогодишњакињи на свету. Наиме, Марија Брањас Морера, до своје смрти у доби од 117 година и 168 дана, дакле до августа 2024. године, била је тада најстарија верификована жива особа

Марија
Брањас
Морера

на свету. Тим из Института за истраживање леукемије „Жосеп Карерас“ у Шпанији спровео је темељно истраживање Марије Брањас Морере, рођене у Сан Франциску 1907. године, која је остатак живота провела у Шпанији у коју се њена породица преселила када је имала осам година. Резултате свог истраживања објавили су 2025. године.

Током овог специфичног истраживања темељно је испитан ДНК ове суперстогодишњакиње, затим активност гена, протеини, метаболити и цревна флора кроз узорке крви, пљувачке, урина и фецеса. Научници су открили својеврстан парадокс – иако је њено тело

показивало јасне знаке екстремне старости попут абнормално кратких теломера на хромозомима, старења и упалног имуног система, па чак и генских мутација које би могле довести до леукемије, бројни биолошки фактори су је штитили од болести које обично муче људе током последњих година живота. Епигенетски сатови су показали да је њена биолошка старост била између 10 и 23 године млађа од њене стварне старости. Њен метаболизам липида је био готово савршен – изузетно низак ЛДЛ холестерол и веома висок ХДЛ холестерол. Затим, утврђено је да су њени системски инфламаторни

(упални) маркери били необично ниски, док је њена цревна флора била богата бифидобактеријама, што се типично налази само код младих људи.

Када је реч о генетским анализама, утврђено је да је рођена са ретком мутацијом која штити ћелије срца и мозга и побољшава имунолошку функцију. Истовремено је откривено да јој недостају гени ризика повезани са Алцхајмеровом болешћу. Такође је установљено да су њене митохондрије нетипично јаке, што омогућава да цели системи њеног тела координисано функционишу.

Међутим, истраживачи сугеришу да дуговечност није искључиво одређена генима, те да су код Марије Брањас Морера одржавање идеалне тежине углавном кроз медитерански начин исхране, редовно конзумирање јогурта као и других ферментисаних намирница, непушење и неконзумирање алкохола, редовно вежбање, као и добар друштвени живот, били подједнако важни фактори. Можда је управо то и најважнији закључак овог истраживања, јер на гене, бар за сада, не можемо утицати, а наведемо факторе је и те како могуће контролисати кроз побољшање исхране и начина живота.

Може зазвучати као научна фантастика, али научници, пре свега генетичари, на трагу су откривања како да се процес старења преокрене, односно како да се утиче на подмлађивање појединих органа и ткива, па и целих организама. Шта ће нам будућност донети остаје да видимо, а на нама је да урадимо све оно на шта можемо сами да утичемо, да бисмо живот провели у што бољем здрављу и квалитетнијим међуљудским односима, па ма колико он трајао.

Весна Кадих Станковић

Најстарија особа икада доживела је 122 године

О особама које су доживеле овако дубоку старост говори се на основу доступних и званично потврђених података, што не значи да их негде у свету нема још. Према званичним подацима, највише година живота до сада на свету доживела је Францускиња Жан Калман (1875–1997). Живела је 122 године и 164 дана, а њени датуми рођења и смрти верификовани су према савременим нормама Гинисове књиге рекорда и Геронтолошке истраживачке групе.

Када је реч о мушкарцима, најстарији потврђени животни век имао је Јапанац Џиромон Кимура (1897–2013), који је доживео 116 година и 54 дана. Након смрти 113-годишњег Барбадошанина Џејмса Сиснета 2013. године, Кимура је био последњи преживели човек рођен у 19. веку. Имао је укупно 14 унучади, 25 праунучади и 13 прапраунучади.

Рад као опција а не принуда

Примања која исплаћује држава, а то су углавном тзв. државне пензије и друге бенефиције, чине око две трећине (66 одсто) прихода Европљана старијих од 65 година. Према подацима ОЕЦД-а, старије особе имале су нижи просечни расположиви приход од укупног становништва у 28 европских земаља, а Луксембург је био једини изузетак међу 29 држава укључених у анализу.

Највећи извор прихода после државних давања чини додатни рад, који обезбеђује у просеку 21 проценат расположивог дохотка за старије грађане. Капитални приходи, као што су штедња, рента и сл., просечно доприносе са седам одсто у укупним примањима пензионера у Европи, а приватне професионалне пензије са само шест процената.

Удео јавних исплата у приходима креће се од 41 одсто у Швајцарској до 86 одсто у Белгији. Државни трансфери такође чине најмање три четвртине прихода старијих особа у Луксембургу (83 процента), Аустрији (82), Финској (80), Чешкој (76), Италији (76) и Португалу и Грчкој, обе по 75 одсто. Поред Швајцарске, овај удео је испод 50 одсто у Великој Британији (42), Холандији (43) и Данској (45).

Међу пет највећих европских економија, Француска има највећи удео државних трансфера у приходима старијих особа са 78 одсто, док Велика Британија има најмањи са 42 процента. Поред већ поменути Италије, у групи пет су и Шпанија са 72 и Немачка, у којој 68 одсто примања грађана старијих од 65 година долази из јавних финансија. Са изузетком Финске, нордијске земље имају нижи удео јавних трансфера: удео у Шведској је 52 одсто, а у Норвешкој и на Исланду 58 процената. У Турској, земљи кандидату за ЕУ, 57 одсто прихода старијих особа долази из трансфера државе.

Приватне професионалне пензије, упркос очекивањима,

нису тако уобичајене широм Европе: постоје у само седам држава од којих су три нордијске. У Немачкој, рецимо, приватне професионалне пензије чине тек пет одсто прихода старијих грађана.

Као што анализа ОЕЦД-а и сугерише, рад након пензије остаје један од кључних извора

система социјалног осигурања широм Европе. Западна Европа (Белгија, Француска, Аустрија) у Великој мери се ослања на јавне пензије као примарни извор прихода. Нордијске земље (Данска и Шведска, не Финска) имају вишеструке изворе прихода, који укључују јаке приватне пензијске шеме, док

суочавају са финансијским потешкоћама у Источној Европи, док су стопе сиромаштва генерално ниже у нордијским и западноевропским земљама. Швајцарска и Велика Британија су овде изузеци, показујући релативно високе нивое сиромаштва пензионера.

А како се очекивани животни век повећава, креатори социјалних политика се суочавају са све већим изазовима у обезбеђивању адекватне подршке становништву које стари, уз истовремено одржавање дефицита на економски одрживом нивоу. Иницијативе и напори да се повећају старосне границе за пензионисање углавном наилазе на отпор и бурне политичке дебате. Због тога су све чешћи предлози да би активно (радно) пензионисање требало да буде барем опција, било са скраћеним или са флексибилним радним временом, посебно имајући у виду повећање очекиваног животног века. Рад јесте важан начин учешћа у друштву и многи се осећају маргинализовано када се повуку из друштвеног окружења које је годинама било део њихове рутине.

Истраживања показују да, иако већина старијих на тржишту рада остаје из економске нужности и зато што су радили у секторима где су традиционално мале плате, ни у овом сегменту мотивација није свуда иста. Тако се, рецимо, у Шпанији као први разлог за рад после пензије наводи наставак каријере или једноставно – одржавање заузетости. Због таквих разлика тренутно је актуелно и питање – како гарантовати право на достојанствену пензију за оне који је желе и смислено и адекватно запослење за оне који могу и хоће да остану активни. Другим речима, пристојна пензија треба да буде право, без имплицирања да неко не може да настави да ради уколико то жели и испуњава законске услове.

М. Јовановић

прихода за старије. Удео додатног рада у приходима особа 65+ је значајан у многим европским земљама, прелазећи негде и трећину укупних примања. Учешће додатног рада креће се од седам одсто у Француској до 40 у Летонији, а чини скоро трећину или више прихода старијих у Словачкој (36 одсто), Литванији (35), Естонији и Пољској (обе по 34 процента) и на Исланду (32). Старије особе у Француској, Луксембургу, Финској и Белгији су међу најмање зависним од додатног посла, са приходом од запослења који чини мање од 11 одсто њихових укупних примања.

Различити нивои четири извора прихода за особе старије од 65 година, већина су пензионери, показују разноликост

Источна и Јужна Европа (укључујући Пољску, Словачку, Грчку и Турску) имају тенденцију да је већи удео прихода повезан са додатним радом. То вероватно корелира и са чињеницом да у многим земљама Источне и Јужне Европе приватни професионални пензијски фондови нису довољно развијени.

Извесно је да сиромаштво у старијим годинама остаје значајан проблем у више европских земаља, а велике разлике у пензијама и даље постоје широм континента. У неколико случајева приходи старијих падају испод 80 одсто националних просека, што доприноси значајно високим стопам сиромаштва међу пензионерима. Корисници пензија се чешће

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ПАЛИЛУЛА

Сарадња са Фондацијом „Нушић”

Општина Палилула је просторно највећа у Београду а по броју становника одмах је иза Новог Београда. Према последњем Попису становништва, са обе стране Дунава живи више од 180.000 становника, од тога је око 42.000 корисника пензија. Удружење пензионера општине Палилула има регистрованих око 2.000 чланова, али је активна тек једна четвртина, која и редовно измирује обавезе. Председник Удружења, Зоран Аврамовић, мали број пензионера објашњава великим бројем сличних организација које окупљају најстарију популацију ове општине. Како наводи, на територији Палилуле постоји барем четири-пет пензионерских организација, и довијају се на разне начине како би привукле што већи број чланова. Поред тога, пензионери нису у довољној мери заинтересовани, мада могу да остваре бројне погодности и бенефите.

Удружење велику пажњу поклања хуманитарно-социјалном збрињавању угрожених чланова. У току фебруара сачи-

њени су спискови заинтересованих пензионера за доделу хуманитарних пакета.

– Посредством Фонда ПИО прошле године подељено је 1.088 већих пакета са намирницама и исто толико мањих са кућном хемијом. Како је било интересовања, крајем године добили смо додатних 725 пакета. За овогодишњу акцију бесплатног коришћења бањских капацитета преко Републичког фонда ПИО пријавило се 560 пензионера. Наш Фонд солидарности броји нешто више од 500 чланова и на месечном нивоу пријави се до 50 нових пензионера. Након три уплате стиче се право на позајмицу која се враћа у 12 рата. На месечном нивоу располажемо са око милион динара и подели се 15 позајмица у висини једне пензије – каже Зоран Аврамовић.

Познато је да најстарији Палилулци воле да путују и да се друже. Популарне су вишедневне екскурзије, тако су три дана боравили на Охриду, за два дана обишли су манастире Овчарско-кабларске клисуре, Нови Пазар и Јошаничку Бању.

Зоран Аврамовић,
председник УП
Палилула

Традиционално са излетима крећу од Сланинијаде у Качареву. Омиљена летња дестинација су језера у околини Беле Цркве. Пре неколико година успоставили су сарадњу са Фондацијом „Нушић”, чији је председник Небојша Нушић, праунук славног комедиографа. Редовно учествују у програму манифестације „Нушић – Нови Бечеј – Свет”, коју организује Народна библиотека у овом граду. Наступају и на „Кобафесту” – у прављењу кобасица у граду на Тиси.

На основу уговора склопљеног са АД „Планинка” из Куршумлије, током јуна и октобра бораве у Луковској и Пролом Бањи

по повољним условима. Прошле године је 300 пензионера било на десетодневном опоравку.

У циљу боље информисаности чланства, оформљена је отворена група на Фејсбуку и Виберу и сваки пензионер када се учлани у могућности је да се правовремено информише о дешавањима у Удружењу. Са приватном офталмолошком и оториноларинголошком ординацијом склопили су уговор и повремени се организују прегледи вида и слуха. За набавку слушног апарата добијају ваучере, а 20 одсто попушта приликом куповине наочара.

Милан Ашковић

ИЗЛОЖБА СЛИКА НИШКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Треће доба дела ствара

Поводом петнаест година постојања и успешног рада организације Покрет трећег доба Ниша, у нишкој Галерији културног центра, 22. јануара, отворена је ликовна изложба под називом „Треће доба дела ствара”. Изложено је 60 уметничких радова насталих током протеклих десетак ликовних

колонија организованих у Нишу.

У оквиру ове ретроспективе представљена су дела која, према речима организатора, потврђују да креативност нема границе и да се може стварати и у поодмаклим годинама. У протеклих петнаест година постојања Покрет је организо-

вао бројне ликовне колоније и културне пројекте, а посебно место заузима прва ликовна колонија из 2013. године, одржана поводом обележавања 1.700 година Миланског едикта, када су поред уметника из свих република бивше СФРЈ, учествовали и гости из Грчке и Бугарске. Та колонија пред-

ставља једну од најважнијих тачака ретроспективе али и моменат када је почело интензивније уметничко окупљање припадника трећег доба у Нишу. Реч је о људима различитих професија, како академ-

Једногласно до новог руководства

Месна организација пензионера Удружења пензионера града Новог Сада „Цар Лазар” Футог, одржала је, 10. фебруара, уз присуство више од 150 чланова и званица, годишњу изборну Конференцију. Скупу су присуствовали челни људи Новог Сада, на челу са градоначелником Жарком Мићином са сарадницима, Милош Скенџић, директор ЈКП „Лисје”, Милена Жарковић, председница УПГНС, Нада Голић, потпредседница, и Сreto Качар, секретар УПГНС.

Конференција је једногласно усвојила Извештај о раду и Извештај о материјално-финансијском пословању МОП за 2025. годину, као и План рада и План материјално-финансијског пословања за 2026. годину. Након тога, за наредни мандатни период од четири године једногласно је изабрано ново руководство МОП „Цар Лазар” Футог: нови председник је Милутин Браца Вукас, а чланови Месног одбора су: Гојко Плавшић, секретар, Катица Мијатовић, благајник, чланови Драгица Вулин, Иванка Добреновић и Јулка Ненадов, и Дане Мијатовић, члан Скупштине УПГНС.

Такође једногласно, Конференција МО „Цар Лазар” је предложила да Милена Жарковић буде кандидат за председника УПГНС у следећем четворогодишњем мандату.

Жарковић је поздравила скуп и нагласила да је ова година изборна година у држави, а и у месним организацијама пензионера, којих у граду има 45.

– Позивам вас да, као узорни и одговорни грађани, изађемо на изборе и да подржимо оне који су нам помогли, и који ће нам и

Милена Жарковић истакла да је град Нови Сад подржао велики број пројеката УПГНС

даље помагати, са којима смо добро сарађивали, а то је град Нови Сад, који је подржао велики број наших пројеката за старија лица. Захваљујући граду Новом Саду, као и Републици Србији, велики број корисника пензије са малим примањима је отишао у бање на опоравак и рехабилитацију – истакла је Милена Жарковић

Чланове Конференције поздравио је и градоначелник Новог Сада, Жарко Мићин.

– Данас имам велику част да присуствујем, заједно са 150 наших најстаријих суграђана, корисника пензије, годишњој изборној Конференцији МОП „Цар Лазар” Футог. Увек ми је велика привилегија да се обратим онима који су својим радом и залагањем градили Нови Сад и допринели развоју земље, да попричам са њима, да чујем саве-

те и критике. Нови Сад наставља да улаже у побољшање квалитета живота пензионера. Шаљемо наше најстарије суграђане у бање, а подржавамо и пројекте УПГНС и овом приликом обећавам да ћу Удружењу пензионера града Новог Сада лично дати пуну подршку за све пројекте које оно упути граду. Месну заједницу Футог смо подржали кроз неколико пројеката као што су Културни центар, спортски комплекс са базеном, и доградњом Основне школе „Десанка Максимовић”. Милутину Вукасу Браци и новоизабраном руководству честитка на избору за још један мандат, а нашим корисницима пензије обезбедићемо достојанствен и активан живот – закључио је градоначелник Новог Сада, Жарко Мићин.

Д. Ивановић

ским уметницима тако и аматерима заљубљеним у ликовно стваралаштво.

Иначе, овај својеврсни културни догађај је показао да изложба није само уметност, већ и доказ да најстарији грађани Ниша представљају снажну и активну генерацију која има шта да покаже и чиме да инспирише. У просторијама Покрета трећег доба у Нишу, као стална поставка, изложено је 70 слика насталих током прве ликовне колоније. Део је

приказан на овој ретроспективној изложби, а идеја је да се дела представе и у Београду и Новом Саду.

Изложба је била отворена три недеље, а позив да је погледају добиле су и школе како би се ученици уверили шта све могу њихове баке и деке кад је уметност у питању. Неспорно је да изложба у Нишу представља још један корак ка афирмацији здравог и креативног старења.

Љ. Глоговац

Са отварања ретроспективне изложбе Покрета трећег доба Ниша

АРИЉЕ

Спектакуларна забава на крају године

Свечаношћу са 620 гостију из 17 градова Србије и Републике Српске, Удружење пензионера општине Ариље, прославило је још једну успешну радну годину. Презентацијом урађеног, председник Удружења пензионера Ариље, Раде Крчевинац, нагласио је да су обећања дата за 2025. у потпуности остварена и да су постављени задаци за ову годину.

– Забаве које наше удружење организује су постале традиционалне манифестације. Наша организација броји 1.500 чланова и други смо по чланству у Златиборском округу. Због резултата које постижемо, веома смо уважени и представљамо респектабилно удружење, најмасовније у општини Ариље – каже Крчевинац.

Свечаности је присуствовао и заменик председника Савеза пензионера Србије, Драган Марковић, који је истакао да је ариљско удружење снажна организација са јасним циљевима. Председник општине Ариље, Предраг Маслар, захвалио је пензионерима на плодној сарадњи у заједничким акцијама на побољшању статуса пензионера у општини.

– Као и сваке године, општина Ариље је и ове, са Удружењем пензионера, издвојила укупно 1.250.000 динара, што кроз пројекте сарадње, што кроз сарадњу са Црвеним крстом. Напомињем да смо заједно са удружењем уложили око 2.000.000 динара за оснивање Клуба пензионера – истакао је Маслар.

Ни ова манифестација није прошла без јавне захвалности: Драган Марковић, заменик председника САПЕНС-а, и Славко Пантовић, координатор удружења пензионера Златиборског округа, награђени су захвалницама за изузетну сарадњу у остварењу резултата ариљског удружења. **Д. С.**

ГРОЦКА

Хумана акција

Група волонтера млађе генерације из Бегаљице недавно је обишла село Живковац које припада општини Гроцка и посетила пензионере који примају пољопривредну пензију, а живе сами. Уручили су им и поклоне: намирнице и средства за хигијену, и обећали да ће о томе обавестити надлежне органе СО Гроцка.

Главни разлог због чега мало ко обилази пензионере у селу Живковац лежи у чињеници да село припада општини Гроцка, али је географски ближе Смедереву, а најближа амбуланта је у селу Умчари. Становници Живковца се углавном баве воћарством и повртарством, а ова акција младих волонтера из Бегаљице заслужује велику похвалу. **З. Ч.**

БАЈИНА БАШТА

Пензионери славили Савиндан

У организацији Удружења пензионера „Здраво и дуго дружење“ из Бајине Баште, прославлен је

Свети Сава. У лепом амбијенту ресторана „Милошев конак“ окупило се 175 припадника трећег доба да би заједно обележили овај велики српски празник. Били су ту представници пензионерских удружења из Ужица, Чачка, Пожеге, Косјерића, Севојна, Прњавора, Вреоца и Бајине Баште.

Учеснике је поздравио председник Удружења пензионера „Здраво и дуго дружење“, Сретен Максимовић, и пожео им леп провод наглашавајући да је то њихово прво организовање таквог скупа. Члан Управног одбора, Обрад Ђоковић, уручио је пригодне поклоне председницима свих удружења из других места који су дошли на дружење. Удружење из Пожеге доделило је признање Бајинобаштанима уз жељу да се сарадња настави и у другим активностима.

– Нама из Ужица је ово први контакт са овим удружењем. Дивно су нас дочекали, било је весело, ручак одличан, као и музика. Сигурно је да ћемо наставити да се дружимо. Позваћемо их да нам буду гости – рекао је Радован Симић Ленчо из Ужица.

Зорица Јаковљевић је на почетку дружења упутила здравицу пензионерима и прочитала неколико својих нових песама. **М. А.**

ЛЕСКОВАЦ

Рекордан број пријављених

У Лесковцу се ове године за бесплатну рехабилитацију у бањама пријавило око 300 пензионера више у односу на 2025. годину.

– Ове године смо само са уже територије града Лесковца уписали око 2.860 пензионера, међу којима доминирају они са најнижом пензијом. Конкуренција за бесплатан одлазак у бање је сада веома велика – истиче Снежана Марковић, председница Комисије за социјално-економска питања Удружења пензионера града Лесковца.

Заинтересовани су могли да се пријаве и у Грделици, Вучју, Брестовцу и Манојловцу, ако нису били у могућности да дођу у Удружење. Највише интересовања Лесковчани су показали за Сијаринску, Врањску и Куршумлијску Бању.

– Након коначног завршетка овог посла, започињемо упис пензионера за огрев на седам месечних рата. Наши чланови се обично у просеку одлучују за упис око шест кубних метара огревног дрвета по домаћинству – каже Драган Динић, председник Удружења пензионера града Лесковца и координатор удружења за Јабланички округ. **Т. С.**

КИКИНДА

Свети Сава свечано обележен

Крсну славу удружења, Савиндан, 27. јануара прославило је Градско удружење пензионера Кикинда.

Слава је обележена у свечаној и пријатној атмосфери, уз око 180 званица. Чланове Удружења и госте поздравили су и честитали славу Милан Периз, председник ГУП Кикинда, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине и члан Управног одбора РФ ПИО, и Младен Богдан, градоначелник Кикинде. Прослави су такође присуствовали и председник Надзорног одбора САПЕНС-а, Мирко Божић, председник НО СПВ Мирко Ковачевић, као и представници Републичког фонда ПИО, Светлана Ђуретић, саветница директора Покрајинског фонда, и Весна Ђукановић, директорка Филијале РФ ПИО Кикинда.

Међу званицама су били и пензионери из Румуније, као и представници других пензионерских удружења са територије АП Војводине, а обележавање славе употпунили су наступи хора ГУП Кикинда и хора ОШ „Вук Караџић“.

В. К. С.

РАШКА

Бесплатан превоз на локалу

Пензионери и лица старија од 65 година са пребивалиштем на територији општине Рашка од 1. фебруара 2026. ослобођени су плаћања карти на линијама градског и приградског превоза. Право на бесплатан превоз имају и интерно расељена лица која спадају у наведене категорије под условом да имају пребивалиште или пријављено боравиште на територији ове општине. Одлука која у финансијском смислу олакшава кретање старијих грађана једна је у низу мера социјалне политике локалне самоуправе ка унапређењу живота најстаријих.

– У Рашки има више од 4.300 пензионера и наш је задатак да у сваком тренутку обратимо пажњу на њих и да као локална самоуправа максимално помогнемо. Након разговора са нашим локалним превозничким предузећем „Кавим Рашка“ доо постигнут је договор да 85 одсто трошкова карте финансира локална самоуправа, а осталих 15 одсто финансираће ово приватно предузеће – рекао је председник општине Рашка, Дарко Милићевић.

Ова помоћ ће бити од велике користи свима, посебно онима који живе у приградским и сеоским срединама.

– Захваљујем општини на пажњи коју указује нама најстаријим суграђанима. Уживаћемо у одлуци коју многе друге општине немају. Нама пензионерима ово много значи, јер је просечна пензија у општини Рашка за 2025. била 44.515 динара. Друго, ми смо разуђена општина, дуге су линије, а како пензионери имају потребе да долазе у град, биће нам од велике користи – навео је председник Удружења пензионера општине Рашка, Милинко Пантовић.

М. С. М.

СВРЉИГ

Велико интересовање за пакете

Од почетка ове године у Удружењу пензионера Сврљиг ради се ударнички, у интересу најстарије популације.

У јануару је било пријављивање за опоравак у бањама о трошку Фонда ПИО, а у фебруару упис за солидарне пакете које Фонд финансира преко Савеза пензионера Србије.

За рехабилитацију у бањама пријавило се 264 пензионера са подручја сврљишке општине. Пријаве су упућене даље на одлучивање и ускоро ће се знати ко је остварио право на овај вид опоравка. Највеће интересовање исказано је за Нишку и Врањску Бању и Сокобању.

– И за солидарне пакете је велико интересовање, пријавило се око хиљаду пензионера са територије општине, чији износ пензије не прелази 34.201,32 динара – рекао нам је Славиша Матејић, председник Удружења пензионера Сврљиг.

С. Ђ.

ТРСТЕНИК

Бака Миланка прославила 100. рођендан

У атмосфери испуњеној топлином, осмесима и емоцијама, у кругу своје породице и најдражих, бака Миланка Живковић из Трстеника прославила је свој 100. рођендан. Председница општине Трстеник, Милена Турк, придружила се обележавању овог величанственог јубилеја, а слављеници су том приликом упућене искрене честитке и жеље за добро здравље, спокој и још много дана испуњених радошћу.

– Било ми је изузетно задовољство и част да посетим нашу суграђанку Миланку. Њен животни век симбол је снаге, истрајности и вредности које су обликовале генерације и оставила је дубок траг у нашој заједници. Општина Трстеник са поносом негује културу поштовања, пажње и бриге према најстаријим суграђанима јер они својим животним путем представљају драгоцено наслеђе свих нас. Баки Миланки желим да још дуго са поносом носи титулу најстарије Трстеничанке – рекла је председница општине Трстеник, Милена Турк.

Д. И.

СКУПШТИНА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА БАЈИНА БАШТА

Похвале за досадашњи рад

На седници Скупштине Удружења пензионера Бајина Башта, одржаној 20. фебруара у Ватрогасном дому, усвојен је Извештај о раду за период 25. 5. 2025 - 20. 2. 2026. године и Програм рада за текућу годину. Чланови Скупштине изразили су задовољство радом Удружења у извештајном периоду. Истакнуто је да ово удружење има 1.482 члана, да су најбројнији старосни пензионери – њих је 1.111. Пољопривредних пензионера је 232, четири војна и 134 пензионера из категорије самосталних делатности.

О раду Удружења пензионера Бајина Башта известио је његов председник Недељко Ракић. Он је набројао све најважније активности, међу којима су излети бродом до Вишеграда, одлазак на косидбу на Рајцу, као и на дружења у Власеницу, Нову Варош, Лозницу, Љубовију, Ужице, Зворник, Чајетину и Ариље. Удружење је обележило своју славу, 12. септембра, уз дружење око 400 пензионера са подручја Златиборског округа и Републике Српске. На исти начин организован је дочек Српске нове године. Једна од активности је и летовање у Грчкој и Албанији са по 20 пензионера.

Било је и више спортских активности: општинско и регионално такмичење и учешће на Олимпијади у Врњачкој Бањи, наступи у Дринском купу где је освојено прво место, као и на окружном нивоу. Орга-

Чланови Скупштине Удружења пензионера Бајина Башта

низовани су и фудбалски сусрети са Лозницом. У извештајном периоду пензионерима је подељено 498 пакета, обављено је пријављивање за бање и за нове пакете солидарне помоћи. Извршена је подела зимнице, свињских полутки, исплаћено 80.000 динара за посмртнине, 55.000 као помоћ за лечење, даване су позајмице, кредити за дрва, зимницу и месо.

У дискусији која је уследила учествовали су Мићо Стаменић, Драган Максимовић, Спасоје Илић, Видан Петровић, Зорица Тадић, Мићо Мандић, Недељко Ракић и Сретен Мијатовић, председавајући Скупштине. Сви су се похвално изразили о раду Удружења. На истој седници су, без примед-

би, усвојени извештај Надзорног одбора и Финансијски извештај.

У програму активности за ову годину су и организовање прославе Дана жена, Дана Удружења, такмичења у лупању васкршњих јаја, тродневни излет до Требиња, Сарајева и Мостара, спортска такмичења, летовања у Грчкој, Албанији и Црној Гори, одласци на дружење и манифестације. У плану је формирање месних одбора у још неколико месних заједница, набавка зимнице, огрева и друге робе на кредит, као и низ других активности до краја године, међу којима је и измена Статута Удружења на основу измена извршених на нивоу Савеза пензионера Србије.

М. Андрић

ЖЕНСКИ ХОР ЛЕСКОВАЧКОГ КУД „ПЕНЗИОНЕР” ПОБЕДНИК ХОРСКИХ СВЕЧАНОСТИ У ВИНИЦИ

Диван пријем, одушевљена публика

Женски певачки хор КУД „Пензионер” из Лесковца, под управом диригента Димитрија Николова, ове године био је први позвани представник неког удружења пензионера Србије на Међународној смотри хорова градова побратима у Северној Македонији.

Хор сениорки из Лесковца добио је јаке аплаузе у Културном центру општине Винаца, малене вароши у источном делу Северне Македоније. Посебно одушевљење изазвало је неколико радо певаних композиција на македонском језику.

– Презадовољни смо нашим наступом на овој приредби, као и пријемом у Винаци. Очекујемо њихову узвратну посету Лесков-

Драган Динић и Павлина Ангеловска

цу и наступ на нашем 18. Међународном фестивалу фолклора и песме у јуну ове године – истакао је маестро Димитрије Мита Николов, диригент хора али и вишеструки победник на међународним такмичењима сениора фураша у земљи и иностранству.

Ова традиционална приредба у Винаци, која се већ деценију организује под именом „Песна за мојот град”, окупила је десетак

одличних хорова, углавном хорова сениора из општина југоисточне Македоније.

Лесковачко Удружење пензионера је, крајем прошле године, поводом Дана града Лесковца, потписало Повељу о братимљењу са Удружењем пензионера општине Винаца. Своје потписе на повељи ставили су нови-

Наступ Лесковчанки у Винаци

нарка у пензији Павлина Ангеловска, у име македонског Удружења, и Драган Динић, председник Удружења пензионера града Лесковца и координатор послова ових удружења у Јабланичком управном округу.

– Наше удружење је знатно мање у односу на лесковачко, ми имамо око 3,6 хиљада евидентираних чланова у односу на великих лесковачких 18,5 хиљада чланова. Али за нас је то велики успех јер смо учланили једну трећину од укупног броја становника у нашој вароши – рекла је тада председница Удружења из Винаце, Павлина Ангеловска.

Т. Стевановић

Хумана мисија за суграђане

Удружење грађана Друштво пријатеља Хиландара, из Шапца, основано је преваходно ради приближавања духовних, историјских и културних вредности Свете Горе и манастира Хиландар грађанима. У оквиру својих активности ово удружење највише организује ходочасничка путовања, али и предавања, трибине, изложбе, као и књижевне вечери са темама везаним за историјат настанка манастира на Светој Гори.

Оно што је специфично и што краси ово удружење је хумана мисија коју су покренули од самог почетка: Амбуланта милосрђа „Свети Лука“ ради од оснивања Друштва пријатеља Хиландара Шабац као једна од њихових секција.

– Амбуланту су основали пензионисани лекари и сестре, чланови нашег удружења, који су на тај начин желели да продуже свој радни век кроз хуману мисију. Први њен начелник и утемељитељ је био наш први председник др Марко Маковић. Пет радних дана у неде-

Са једног од путовања „Хиландараца“

љи, по два сата дневно, осим у августу, амбуланта је радила од 2001. године, два пута мењајући просторије. Сада се већ петнаест година налазимо под кровом Друге здравствене

не амбуланте Дома здравља Шабац, захваљујући гостопримству ове шабачке установе – преноси нам из прве руке проф. Верољуб Илић, председник ДПХШ.

Лекари Друштва помажу социјално најугроженијим суграђанима. Врше прегледе, деле савете, мере крвни притисак, а колико и када су у могућности, амбуланта донира бесплатне лекове, све то без икакве надокнаде или плате.

– У годинама пре епидемије коронавируса, амбуланта је бележила у својим протоколима и више од 1.000 прегледа годишње. Данас је тај број нешто мањи, мада је и лекара сада само двоје. Наши донатори су чланови нашег удружења. Некада су то биле и социјално одговорне компаније, којих је данас све мање – закључује професор Илић.

На недавно одржаној годишњој Скупштини Друштво је изнело план редовних активности и путовања за 2026. годину, међу којима су обиласци манастира, историјских локалитета и културног наслеђа Срба, односно Републике Српске, Румуније, Чешке, југоисточне Србије и Косова и Метохије. У Друштву се надају да ће сви планови бити успешно спроведени.

Љ. Адамовић

РАДЕ ЂАКОВИЋ, ЧЛАН ЧЕТИРИ РИБОЛОВАЧКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Дрина – омиљена дестинација

Бајинобаштанин Раде Ђаковић, са дугогодишњим боравком у Лазаревцу, пуних 58 година бави се риболовом. Почео је као дечак од шест година и радо говори о тим почецима.

– Од леске сам направио штап, а удицу од шпенатле и тако сам упецао прву рибу на речици Пештан. Од тог момента риболов је постао мој хоби који је полако прерастао у страст. Пре десет година, по одласку у пензију, вратио сам се у родну Бајину Башту да уживам у пецању на Дрини и језеру Перућац – каже Раде Ђаковић.

Због жеље да пеца и на левој и на десној обали Дрине, Раде сваке године узима четири дозволе. Члан је риболовачких

Риболов у крви: Раде Ђаковић

организација из Братунца, Сребренице, Вишеграда и Бајине Баште. Опробао се и као члан риболовачке екипе Удружења пензионера Бајина Башта у спортом риболову. Једном је помогао да екипа заузме прво, једном треће место. Краће време бавио се и мушичарењем и са поносом истиче

да је од 20 врста рибе у Дрини, 17 успео да упеца мушичарењем.

– Моја специјалност је пецање скобала, липљана, мрене и пастрмке. Недавно сам на делу Дрине, у Бесеровини, на месту званом Шљиве, упецао леп примерак мрене од 4,7 килограма. Нешто рани-

Кућица на Дрини

је на истом месту „пала“ је мрена тешка 4,2 килограма. Имао сам и леп улов поточне пастрмке код Кућице на Дрини. Имала је 5,1 килограма. У риболов најчешће идем са Здравком Средојевићем и Добривојем Марковићем. Некад је Дрина била богиња рибом, али и сада је има довољно паје и даље омиљена дестинација многих риболоваца – истиче пасионирано Раде Ђаковић.

М. Андрић

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Стаж по основу хранитељства

Н. Н., Крагујевац: Без посла сам и имам 45 година. Живимо на селу, ситуирани смо, имамо одрасло дете. Хтели смо да се пријавимо да будемо хранитељи пошто ја не радим, а чула сам да би тада имала право на стаж. Да ли је то тачно?

Одговор: Уговор са хранитељима закључује Центар за социјални рад који доноси решење о смештају детета у хранитељску породицу. Тај уговор траје до престанка хранитељства, односно до доношења одлуке Центра о престанку или раскиду хранитељства из неког од прописаних разлога. Ова институција је у обавези да плаћа доприносе за пензијско и инвалидско осигурање.

Хранитељи у Србији имају право на пензијски стаж по основу уговора о хранитељству, који се третира слично раду по уговору о делу. Стаж осигурања по овом основу не зависи директно од календарског трајања уговора о хранитељству, већ од висине уплаћених

доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на остварену накнаду за рад хранитеља, што значи да није битно време трајања уговора, тј. колико времена се обављају уговорени послови. Стаж осигурања се рачуна тако што се износ уговорене накнаде на годишњем нивоу дели са најнижом основицом за плаћање доприноса која важи у моменту уплате доприноса.

Упис стажа који је остварен радом по уговору о хранитељству обавља пензијски фонд. Захтев за упис подноси се филијали Фонда која је надлежна према месту становања, а уз захтев се прилаже копија личне карте, уговор о хранитељству, као и доказ о престанку обављања уговорених послова.

Потврда о степену инвалидитета

В. М., Сента: Каква је то потврда о инвалидитету и где могу да је добијем? Ја сам особа са инвалидитетом, а послодавац код кога треба да почнем да радим тражи да донесем потврду о степену инвалидитета. Не знам зашто пошто је видљиво да сам инвалид.

Одговор: Запошљавање особа са инвалидитетом регулисано је Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом који примењује Национална служба за запошљавање. Процена радне способности и могућност запослења обухвата медицинске, социјалне и друге критеријуме којима се утврђују могућности и способности особе са инвалидитетом неопходне за обављање конкретних послова самостално или уз подршку

и употребу техничких помагала. Захтев за процену радне способности подноси се Националној служби за запошљавање, а налаз, мишљење и оцену у погледу радне способности и могућности запослења даје орган вештачења Фонда ПИО. На основу тог налаза решење доноси Национална служба за запошљавање која је и надлежна за запошљавање и примену Закона о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом.

Исплата пензије после оставинског поступка

Л. Љ., Нови Београд: Да ли постоји неки законски рок да се подигне неисплаћени износ пензије по смрти пензионера, пошто оставински поступак иза мога оца траје већ шест месеци (има четири наследника) и не знам када ће се завршити. А неисплаћена пензија је само једна од ставки.

Одговор: Не постоји рок за исплату неисплаћеног износа пензије по смрти корисника. По окончању оставинске расправе, потребно је доставити оставинско решење служби исплате пензија у филијали Фонда ПИО која је вршила исплату пензије, копију личне карте лица коме/којима ће се извршити исплата доспелих неисплаћених пензија и податке о рачуну/рачунима за уплату. Да би се исплата реализовала, неопходно је да у

решењу о наслеђивању буде прецизно наведен наследник (уколико се решењем утврди да има више наследника) и тачан износ неисплаћених пензија. Потврду о износу неисплаћених пензија странка може добити у филијали уз своју личну карту на увид и извод из матичне књиге умрлих. Уколико се захтев са наведеним документима достави поштом, потврда ће бити упућена на адресу наведену у захтеву.

Жалба на решење

Н. Г., Јабuka: Добио сам пре два дана решење о пензији али мислим да нешто није у реду. Које могу да се жалим, какав је поступак?

Одговор: Уколико мислите да постоји грешка, имате право да поднесете жалбу. Рок је 15 дана од дана пријема решења. То значи да у овом року жалба мора да се преда на шалтеру Фонда, или да се путем поште пошаље препоручено. У жалби треба обавезно навести број и датум решења и оно што сматрате да у њему није добро. Уколико имате доказе који нису већ били у предмету, а могу

да поткрепе тврдње из жалбе, обавезно их приложите. Другостепени орган може да усвоји жалбу и поништи првостепено решење. У том случају се списи предмета враћају надлежној филијали која доноси ново решење.

Уколико је жалба одбијена, преостаје могућност тужбе Управном суду који онда од Фонда преузима даље поступање, до доношења пресуде.

Прерачун пензије

С. Б., Костолац: У пензији сам три године и све време радим у књиговодству једне фирме. Сад имам 67 година. Знајем да имам право да ми се и тај период обрачуна у пензију, имала сам солидна примања па очекујем да пензија буде већа, али не знам која је тачно процедура.

Одговор: Поновно одређивање пензије Фонд ПИО обавља на захтев корисника, под условом да је радни однос трајао најмање 12 месеци. Право на повољнији износ пензије припада од првог дана наредног месеца од дана подношења захтева. Захтев се подноси на одговарајућем обрасцу лично, електронски преко сервиса е-Шалтер на сајту www.pio.rs или поштом.

Фонд је дужан да кориснику права исплаћује повољнији износ пензије.

Напомињемо да, према чл. 68 Закона о ПИО, пензијски стаж исказан у годинама, месецима и данима може износити највише 45 година. То значи да пензија може бити обрачуната за све године до 45 година стажа осигурања под условом да су доприноси за ПИО плаћени за све године стажа.

Да ли сте знали ...

– да губитак пчела представља веома реалну претњу пољопривредној производњи широм света? У Европи око 80 одсто врста дивљег цвећа и усева у потпуности зависи од опрашивања пчела. Док се већина житарица опрашује помоћу ветра, 90 одсто усева, укључујући већину врста воћа и поврћа, опрашују пчеле. Ниједна људска алтернатива не може се упоредити са ефикасношћу и специјалношћу пчела када је у питању опрашивање.

– да пчеле постоје више од 100 милиона година? Први запис о сакупљању меда је пећински цртеж у пећини Арања у Валенсији стар око 8.000 година. Ферментисани мед, познат као медовина, први пут је произведен у древној Кини око 7.000 година пре нове ере, што га чини најстаријим алкохолним пићем на свету. Прва цивилизација која је практиковала широко распрострањено, организовано пчеларство били су стари Египћани, око 2500. год. пре нове ере.

– да је мед стар 3.000 година, који је пронађен у гробници краља Тутанкамона када је отворена 1922, још увек био јестив? Садржај посуде остављене у гробници фараона како би га усрећила на његовом небеском путовању пробали су храбри археолози и открили да је то – мед. Ипак, најстарији мед на свету откривен је 2003. у Грузији, током изградње нафтовода. Археолози су проценили да је мед стар око 5.500 година, а пронашли су чак три врсте: ливадски, бобичасти и липов.

– да, иако је европска или западна медоносна пчела (*Apis mellifera*) несумњиво најпознатија врста пчеле, она је само једна од преко 20.000 познатих врста пчела на планети? Такође, на супрот увреженом мишљењу да су пчеле „друштвене“ и оријентисане на кошнице, више од 90 одсто врста су самотне и недруштвене. Женке самотних пчела раде саме како би обезбедиле храну за своје потомство и изградиле гнездо.

– да медоносне пчеле имају 170 мирисних рецептора и чуло мириса 50 пута јаче од пса? Антене медоносних пчела имају више од 300 рецептора укуса. Ове пчеле не могу да виде црвену светлост, али виде ултраљубичасту – то им омогућава да опазе замршене шаре на латицама које су за људе невидљиве. Током једног летења у потрази за храном, пчела радилица ће посетити између 50 и 100 цветова, а може да пренесе полена до 35 одсто своје телесне тежине.

Лековите мисли

Пред огледалом живота, већина нас изиграва мудраца.

Лице истине је увек лепо.

Поштен је у границама могућности. Нажалост, могућности су му мале.

Видели смо му прави образ, лажни се излизао.

Имамо пуно планинара који се пењу на туђу грбачу.

Бритка реч се често иступи на дугим седницама.

Душан Старчевић

Царство

Духовно богатство не трошите на глупости.

Ако пишете афоризме, нема потребе да вас прислушкују.

Ви сте писац? Имате ли два читаоца као сведоке?

Најстрашнија клетва. Дабогда живео од писања.

Захтеван читалац не прочита ни сваки афоризам до краја.

Моћно је царство библиотека, једно од најмоћнијих.

Милан Р. Симић

Угао

Пензије су као деца. Брзо расту!

Строг је према себи! Зна са ким има посла!

Јесу у лажи кратке ноге али јој је језик дугачак!

Свет се убрзано мења. Бежи од старог себе!

Неки желе да буду први, макар и у последњим временима!

Свако на живот гледа из свог угла, а он је често округао.

Невен Шијаков

Брана Никוליћ

Пловидба

Срећан погађа и кад греш.

Средина страда кад се крајеви посвађају.

Свака душа свој усев узгаја.

Ко уме оком да плови, тај има ведро море.

За ветар времена ми смо суво лишће.

Ако не вежеш бес, ујешћеш сам себе.

Бранка Лазич

Екологија

Чаршија је чаробна варош у којој сви знају више о вама него ви сами!

Екологија почиње од чиста образа!

Данас је тешко бити човек. Покушајте сутра!

Порок је злоупотребљена слобода!

И кад су ми били за петама, био сам њихова авангарда!

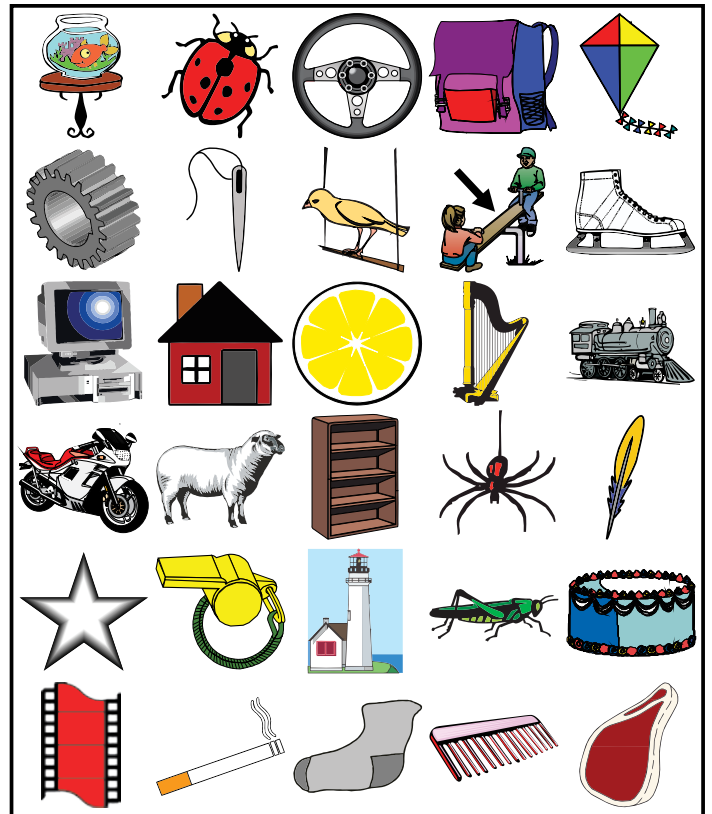
Афоризам је као сукња. Што краћи, то бољи!

Раде Мићковић

шареница шареница шареница

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РАЈНО КУЗМА- НОВИЋ	ПРЕФИКС ЗА МИЛИЈАРДУ МИЛИЈАРДИ	ИНДУС- ТРИСКА БИЉКА	АМЕРИЧКИ НФ ПИСАЦ	СРПСКО МУШКО ИМЕ	РАВНО- ДУШНОСТ	ЧОВЕК ИЗ ТИРАНЕ
ОБЛАСТ ПОД ВЛА- ШТУ ЕМИРА						
МЕСАРИ						
ГРАД У АЛБАНИЈИ						
АМПЕР		ВИСИНСКА ТАЧКА				
ГЛАС ОСМИУРАНИКА	СОБНО ОГЊИШТЕ	ГРАДИТИ, ВАРОШИЦЕ (ТУРЦ.)				
МЕТАЛНИ КОСТУР АУТОМО- БИЛА	РЕЧНА РИБА					
ЧОВЕК ИЗ ДРЕВНЕ АСИРИЈЕ						
ОКВИР				ГРУБО ПРЕВА- РИТИ (ФИГ.)	ОГУЉЕН	СВИЛЕНА ТКАНИНА
ТВРДО ИНДИЈСКО ДРВО						
САВЕЗНА АМЕРИЧКА ДРЖАВА						
ГЛАС ОСМИУРАНИКА	ВРСТА ИНСЕКТА	СТАРЕ- ШИНЕ КОЗАКА	ДЕО ИГРЕ У ТЕНИСУ			
АВАНСИ			ИСЦЕПАН			
ДИВАН						
МАЧАК ОД МИЉА						ДУГАНКЕ ШИЉАСТЕ ЦИПЕЛЕ
АМЕРИКА- НАЦ (НАРТ.)					ШКОЛА	
ВРСТА МАЧА (МН.)					РАДИО ОТПРЕМНИ ЦЕНТАР	
СТРУЧЊАК У АНАТОМИЈИ						
ЦИНИЧНИ ЉУДИ						

Т	Ј	В	К	Л	И	З	А	Љ	К	А
С	А	М	О	Т	О	Ц	И	К	Л	К
К	М	Н	М	Л	И	Ф	И	Ц	О	А
А	З	У	П	Ч	А	Н	И	К	Б	Р
К	В	М	Ј	И	О	Н	П	Р	Б	К
А	Р	И	У	И	Ш	Е	О	У	А	О
В	Т	Л	Т	Ч	Р	Т	Б	Н	А	Т
А	Т	Е	Е	О	А	А	А	Ц	Ћ	Е
Ц	В	Ш	Р	К	М	Р	В	Љ	У	П
С	А	М	Ч	А	И	О	А	К	К	П
Љ	А	А	Р	Н	Г	Г	К	П	А	А
Н	Ћ	А	А	А	Р	И	Л	О	А	У
А	А	Ц	И	Л	А	К	Ц	А	Л	К

У осмосмерци пронађите називе илустрација. Преостала слова дају назив преостале илустрације.

РЕШЕЊЕ: Емират, касани, скадар, а, kota, камин, шасија, Аспирац, ram, адонос, Невада, сет, капаре, отоман, маџан, Амер, ш, рапери, анатом, цинични.

РЕШЕЊЕ: topra.